

Memorie van Toelichting - Wijziging van de TwG en de Mijnbouwwet in verband met de uitvoering van diverse maatregelen uit de kabinetsreactie op het rapport van de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Inhoud	4
2.1 <i>Generatielange aanpak en Staat van Groningen</i>	4
2.1.1 Aanleiding, doel en probleemschets.....	4
2.1.2 Probleemaanpak en motivering instrumentkeuze.....	5
2.1.3 Uitbreiding taken Minister ten aanzien van de generatielange aanpak.....	6
2.1.4 Uitvoeringsplan	8
2.1.5 De Staat van Groningen	8
2.1.6 Publicatie Staat van Groningen	10
2.1.7 Overleg en reactie	10
2.2. <i>Koste wat kost</i>	11
2.3. <i>Daadwerkelijk herstel van schade</i>	11
2.3.1 Aanleiding en doel van versoepeling schadeafhandeling.....	12
2.3.2 Daadwerkelijk schadeherstel zonder onderzoek naar de schadeoorzaak	13
2.3.3 Keuzevrijheid voor aanvragers.....	14
2.3.4 Omgang met termijnen in verband met nieuwe werkwijze	14
2.4. <i>Collegiaal bestuur SodM</i>	14
2.4.1 Inrichting van het collegiaal bestuur	15
2.4.2 Commissie van advies	15
2.4.3 Taken CVA.....	15
3. Verhouding tot nationale wetgeving	17
3.1 <i>Burgerlijk Wetboek</i>	17
3.2 <i>Conceptwetsvoorstel Kaderwet op de rijksinspecties</i>	17
4. Uitvoering	18
4.1 <i>Staat van Groningen</i>	18
4.1.1 Uitvoeringsaspecten monitoring Staat van Groningen.....	18
4.1.2 Gebruik en verwerking van persoonsgegevens	18
4.1.3 Uitvoeringsaspecten zorgplichten	18
4.2 <i>Daadwerkelijk herstel zonder onderzoek naar de schadeoorzaak</i>	19
4.3 <i>Collegiaal bestuur SodM</i>	19
5. Gevolgen en neveneffecten	20
5.1 <i>Staat van Groningen</i>	20
5.1.1 Effect voor burgers en bedrijven	20
5.1.2 Effect op bestuurlijke lasten medeoverheden	20
5.2 <i>Daadwerkelijk schadeherstel zonder onderzoek naar de schadeoorzaak</i>	21
6. Financiële gevolgen	22
6.1 <i>Staat van Groningen</i>	22
6.2 <i>Daadwerkelijk schadeherstel zonder onderzoek naar de schadeoorzaak</i>	22
6.3 <i>Collegiaal bestuur SodM</i>	23

7. Evaluatie	24
8. Overgangsrecht en inwerkingtreding.....	25
9. Advies en consultatie	26
9.1 <i>Staat van Groningen.....</i>	26
9.1.1 Regionaal afstemmingsmoment	26
9.2 <i>Internetconsultatie wetsvoorstel.....</i>	27
9.3 <i>Uitvoeringstoetsen</i>	27
9.4 <i>Advies Autoriteit Persoonsgegevens</i>	27
ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING	28

1. Inleiding

De bevindingen uit het rapport 'Groningers boven Gas'¹ van de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen (hierna: de parlementaire enquêtecommissie) laten zien dat de bewoners van Groningen en Noord-Drenthe door zestig jaar gaswinning onevenredig veel leed is aangedaan. Eén van de aanbevelingen was dat het schade- en versterkingstraject milder, makkelijker en menselijker moet worden. Het doel van deze aanbeveling is dat bewoners sneller geholpen worden en minder stress en leed ervaren door tijdrovende onderzoeken, discussies met uitvoeringsinstanties en slepende juridische procedures.

Om hier uitvoering aan te geven, heeft het kabinet in zijn kabinetsreactie 'Nij Begun'² vijftig concrete maatregelen aangekondigd. Een deel van deze maatregelen vergt wettelijke verankering hetgeen gebeurt met voorliggend wetsvoorstel. Het betreft de volgende drie maatregelen:

1. Het kabinet committeert zich aan een generatielange aanpak om de ereschuld aan de regio in te lossen en monitort de voortgang via een Staat van Groningen (maatregel 1);
2. Het Instituut Mijnbouwschade Groningen (hierna: IMG) gaat daadwerkelijk schadeherstel uitvoeren tot €60.000,- zonder onderzoek naar de schadeoorzaak (maatregel 3)³;
3. Het Staatstoezicht op de Mijnen (hierna: SodM) gaat werken met een collegiaal bestuur (maatregel 38).

Daarnaast wordt met dit wetsvoorstel één uitgangspunt voor de schadeafhandeling en versterking wettelijk vastgelegd:

1. Het kabinet verzekert dat de uitvoerende instanties over voldoende middelen beschikken om hun wettelijke taken met betrekking tot een ruimhartige schadeafhandeling en de veiligheid in het aardbevingsgebied op een goede manier uit te voeren, voor zo lang als dat nodig is;

Deze onderwerpen worden hieronder per paragraaf nader toegelicht.

Van de gelegenheid wordt tevens gebruik gemaakt om een aantal aanvullende wijzigingen in het wetsvoorstel op te nemen. Zo regelt dit wetsvoorstel dat de beslistermijn van het IMG van 12 weken na ontvangst van een deskundigenadvies wordt opgeschort in periodes waarin niet het IMG, maar respectievelijk de aanvrager en de deskundige (opnieuw) 'aan zet is' om een reactie of zienswijze te geven. Tevens schrapt dit wetsvoorstel de evaluatiebepaling uit het huidige wetsvoorstel, aangezien met de jaarlijkse publicatie van de Staat van Groningen en daarmee de monitoring van de voortgang van de herstelmaatregelen, aan de evaluatievoorschriften uit deze bepaling wordt voldaan.

Tot slot schrapt deze wetswijziging het woord 'tijdelijk' uit de citeertitel van de Tijdelijke wet Groningen (hierna: TwG) zodat duidelijk wordt gemaakt dat de inzet van het kabinet aan de inwoners van het gaswinningsgebied in Groningen en Noord-Drenthe niet van tijdelijke aard is, maar een generatie lang verzekerd blijft.

¹ Kamerstukken II 2022/23, 35 561, nrs. 5 t/m 11

² Kamerstukken II 2022/23, 35 561, nr. 17

³ Zie ook Kamerstukken II 2023/24, 33 529, nr. 1175

2. Inhoud

In dit hoofdstuk worden de wijzigingen beschreven die worden voorgesteld. Onderstaand wordt per onderdeel op hoofdlijnen ingegaan op de voorgestelde wijzigingen.

2.1 Generatielange aanpak en Staat van Groningen

Het kabinet is met Nij Begun een langdurige, ofwel 'generatielange', verplichting aangegaan om de ereschuld aan de mensen in het gaswinningsgebied in Groningen en Noord-Drenthe⁴ in te lossen. De Staat van Groningen wordt het instrument waarmee jaarlijks de tussentijdse resultaten van deze generatielange inzet zichtbaar worden gemaakt. Zo kan, waar nodig, het beleid tijdig worden bijgestuurd. Daarmee borgt dit wetsvoorstel de generatielange inzet van het kabinet.

2.1.1 Aanleiding, doel en probleemschets

Nederland heeft in de afgelopen decennia fors geprofiteerd van de aardgasbaten uit het Groningenveld, maar inwoners van het gebied waar de gaswinning heeft plaatsgevonden hebben daar disproportioneel de lasten van moeten dragen in de vorm van aardbevingen, schade en onveiligheid.⁵ De Rijksoverheid en de oliemaatschappijen hebben structureel te weinig oog gehad voor de belangen van inwoners van het gebied en te laat gehandeld naar de signalen van bewoners, kritische wetenschappers en toezichthouders over de keerzijden en risico's van de gaswinning.

De parlementaire enquêtecommissie stelde in haar rapport Groningers boven Gas in 2023 dat Nederland een ereschuld heeft opgebouwd aan de mensen in Groningen en Noord-Drenthe en dat het kabinet deze ereschuld moet inlossen.⁶ Volgens de parlementaire enquêtecommissie staat de compensatie die het gaswinningsgebied in de loop der jaren heeft ontvangen in geen verhouding tot de totale gasbaten waar Nederland als geheel van heeft geprofiteerd. De ernst van de problemen in het aardbevingsgebied is de afgelopen decennia structureel onderschat. De parlementaire enquêtecommissie heeft daarbij ook gewezen op het belang van het nakomen van de 'morele verplichting' om de schade en pijn die aan de regio is toegebracht weg te nemen, en daar extra capaciteit en financiële middelen voor vrij te maken.

Eerdere steun- en compensatieprogramma's (waaronder het Langman-akkoord uit 1998, het Regio Specifieke Pakket Zuiderzeelijn, het bestuursakkoord van 2014, het Nationaal Programma Groningen (hierna: NPG) uit 2018, de Bestuurlijke afspraken uit 2020 en de Toekomstagenda 2021), bijdragen uit Europese fondsen en het bestuurlijk overleg hierover, hebben onvoldoende het verschil kunnen maken.⁷ Mensen in het gaswinningsgebied hebben bovendien jarenlang moeten strijden om hun gelijk te krijgen. Kinderen en jongeren zijn opgegroeid met de last van aardbevingen, schades aan woningen die zich bij herhaling voordoen en de ervaring dat de overheid hun ouders te vaak niet wist te helpen. Daarmee zijn meerdere generaties in het gaswinningsgebied tekortgedaan en is hun vertrouwen in de overheid geschaad.

Het inlossen van de ereschuld aan de regio en zijn bewoners vraagt volgens de parlementaire enquêtecommissie om een langetermijnaanpak met generatielange investeringen. De inwoners van Groningen en Noord-Drenthe, de lokale en regionale overheden en maatschappelijke organisaties moeten erop kunnen rekenen dat ook toekomstige kabinetten zich, lang nadat de gaswinning definitief is beëindigd, blijven inzetten voor het inlossen van deze ereschuld. Met Nij Begun heeft het kabinet vijftig concrete maatregelen aangekondigd om hieraan te werken. Het gaat daarbij niet alleen om herstel van de veiligheid van gebouwen, maar ook om herstel van de negatieve sociale gevolgen van de gaswinning, om investeringen in leefbaarheid, kansengelijkheid en duurzame groei en daarmee, uiteindelijk, om herstel van vertrouwen.⁸

Om te bevorderen dat dit herstel daadwerkelijk wordt gerealiseerd en dat het niet bij mooie woorden blijft, borgt dit wetsvoorstel de langjarige inzet door vast te leggen:

⁴ Het gaswinningsgebied heeft in deze Memorie van Toelichting betrekking op de tien gemeenten van de provincie Groningen en de gemeenten Aa en Hunze, Tynaarlo en Noordenveld in de provincie Drenthe.

⁵ Kamerstukken II 2022/23, 35 561, nrs. 5 t/m 11

⁶ Kamerstukken II 2022/23, 35 561, nrs. 5 t/m 11, p. 88

⁷ Kamerstukken II 2022/23, 35 561, nrs. 5 t/m 11, p. 75

⁸ Kamerstukken II 2022/23, 35 561, nr. 17

1. dat hier jaarlijks middelen voor worden uitgetrokken⁹;
2. dat de resultaten van de generatielange aanpak jaarlijks worden gemonitord, en
3. dat hierover jaarlijks politieke verantwoording wordt afgelegd.

Dit draagt bij aan de informatievoorziening van bewoners, bestuurders, volksvertegenwoordigers en andere betrokkenen, en maakt tijdige signalering van knelpunten en bijsturing van het beleid mogelijk.

2.1.2 Probleemaanpak en motivering instrumentkeuze

Inwoners, maatschappelijke partijen, ondernemers en andere partijen in het gaswinningsgebied hebben, mede als gevolg van de omgang met de gaswinning en de trage afhandeling van de gevolgen, weinig vertrouwen in nieuwe politieke beloften of toezeggingen. Uit cijfers van het Sociaal Planbureau Groningen uit 2023 blijkt dat slechts 38 procent van de inwoners van de provincie Groningen (deels) vertrouwen heeft in de landelijke overheid.¹⁰ Beloften zijn in het verleden vaak gebroken en er zijn verwachtingen gewekt die niet werden ingelost.

Dit wetsvoorstel vormt voor de mensen in Groningen en Noord-Drenthe de waarborg dat het kabinet en komende kabinetten de verbeteraanpak die in Nij Begun is beschreven daadwerkelijk uitvoeren en hier politiek verantwoording over afleggen. Met een wettelijke verankering van de generatielange aanpak en monitoring zijn ook toekomstige kabinetten gehouden aan de aanpak uit Nij Begun. Dat is van belang, omdat over enkele jaren de zichtbare gevolgen van de gaswinning in de vorm van nieuwe bevingen en nieuwe schades naar verwachting zullen afnemen en de conclusies van de parlementaire enquêtecommissie naar de achtergrond kunnen verdwijnen. De opdracht om de ereschuld aan het gaswinningsgebied in te lossen is echter nadrukkelijk niet gekoppeld aan één regeerperiode. Het gaat om het rechtzetten van wat gedurende zes decennia beschadigd is geraakt. Deze opdracht overstijgt de horizon van afzonderlijke kabinetten.

Wetgeving is het geëigende instrument om een dergelijke kabinetsperiode-overstijgende inzet vast te leggen. In het verleden is gebleken dat andere instrumenten dan wetgeving, zoals bestuursakkoorden tussen het Rijk en de regionale overheden, onvoldoende resultaat opleverden. Het betrof steeds een onderdeel van een totaalpakket en de financiering beperkte zich tot enkele jaren, of was gericht op specifieke projecten of doelgroepen. De bevindingen van de parlementaire enquêtecommissie laten zien dat deze akkoorden weliswaar een bijdrage leverden aan verbeteringen op deelaspecten, maar in hun totaliteit qua ambitieniveau, doorlooptijd en afrekenbaarheid onvoldoende waren om de ereschuld aan de regio in te kunnen lossen. Er is daarom een aanpak nodig die verder reikt dan een bestuursakkoord kan.

Er worden zodoende in dit wetsvoorstel via zorgplichten concrete taken vastgelegd voor de Minister van Economische Zaken en Klimaat (hierna: 'de minister van EZK' of 'de minister') om de brede welvaart en verduurzaming richting het aardgasvrij-gereed maken van woningen in de gemeenten in de provincie Groningen en de gemeenten Aa en Hunze, Noordenveld en Tynaarlo langjarig te bevorderen. Ten behoeve van deze taken stelt het kabinet een uitvoeringsplan vast met onder meer tussentijdse doelen en streefwaarden. Het wetsvoorstel legt ook vast dat het kabinet hier tot en met 2055 additionele middelen voor beschikbaar stelt, zoals toegezegd in Nij Begun. Dit wetsvoorstel legt bovendien vast dat de minister over de uitvoering in dit verband jaarlijks laat rapporteren in de Staat van Groningen. De Staat van Groningen bevat ook een kwalitatief en kwantitatief overzicht van de voortgang van de shadeafhandeling en de versterkingsoperatie waarvoor de taken en bevoegdheden in de TwG al zijn verankerd.

Wettelijk vastgelegde afspraken over de monitoring van de resultaten van de verschillende componenten van het beleid dragen bij aan een betere informatiepositie van het parlement, de medeoverheden en andere betrokkenen. Daaraan is behoefte: de parlementaire enquêtecommissie concludeerde immers dat niemand de voorbije decennia het volledige overzicht had. Iedereen zag maar een aantal stukjes van de puzzel. Dat maakte ook de uitvoering van de controlerende taak van de Tweede Kamer ingewikkeld.¹¹ De monitoring in het verleden was gefragmenteerd, belegd

⁹ Het budgetrecht van de Eerste en Tweede Kamer blijft onverkort van kracht.

¹⁰ <https://sociaalplanbureau Groningen.nl/maatschappelijk-onbehagen-en-politieke-onvrede-groeit-laatste-jaren/>

¹¹ Kamerstukken II 2022/23, 35 561, nr. 20, p. 104

bij verschillende partijen, en gaf een onvoldoende samenhangend beeld van de resultaten en effecten van het beleid. Met de Staat van Groningen wordt daarom mede invulling gegeven aan de aanbeveling van de parlementaire enquêtecommissie om de informatievoorziening significant te verbeteren.

Dit wetsvoorstel creëert tevens een wettelijk kader voor de langjarige en structurele samenwerking tussen het Rijk en de decentrale overheden. Hiertoe wordt onder meer vastgelegd dat het Rijk en de decentrale overheden in gesprek gaan over de Staat van Groningen en de geboekte voortgang. Het inlossen van de ereschuld vergt een langjarige, structurele samenwerking tussen het Rijk en de decentrale overheden. Het Rijk noch de regionale en lokale overheden kunnen de problematiek afzonderlijk van elkaar oplossen. Samenwerking is nodig om de gezamenlijke doelen te kunnen bereiken en de ereschuld van het Rijk in te kunnen lossen.

2.1.3 Uitbreiding taken Minister ten aanzien van de generatielange aanpak

Dit wetsvoorstel roept twee taken in het leven met betrekking tot de generatielange aanpak om de ereschuld aan de regio in te lossen. Het gaat om twee zorgplichten waarmee de minister van EZK, in overeenstemming met de andere betrokken ministers, de taak krijgt om de ontwikkeling van de brede welvaart en de verduurzaming richting het aardgasvrij-gereed maken van woningen te bevorderen in de provincie Groningen en Noord-Drenthe. Deze taken zijn aanvullend op de bestaande wettelijke taken van het IMG ten aanzien van het schadeherstel in het effectgebied van de aardbevingen en de verantwoordelijkheid van de minister voor de uitvoering van de versterkingsopgave en het waarborgen van de veiligheid.

De minister van EZK heeft voor beide zorgplichten een coördinerende rol. De vormgeving van deze zorgplicht geeft de minister ruimte voor afweging om te beoordelen wat in het kader van de zorgplicht nodig is. De zorgplicht voor de Minister van EZK laat tevens onverlet dat de andere ministers, een eigen verantwoordelijkheid dragen en blijven dragen voor hun portefeuille. Voor 'brede welvaart' gaat het in elk geval om de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, de Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, de Minister voor Klimaat en Energie en de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Voor 'verduurzaming' gaat het in elk geval om de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De zorgplicht van de minister van EZK verandert of vervangt die verantwoordelijkheden niet, maar creëert, zoals beoogd met *Nij Begun*, een coördinerende en waar nodig aanjagende taak, naast de andere taken en verantwoordelijkheden binnen zijn portefeuille.¹²

Met *Nij Begun* heeft het voltallige kabinet zich namelijk vastgelegd op de generatielange inzet voor Groningen en Noord-Drenthe en dat bindt ook opvolgende kabinetten. Daarmee hebben ook de genoemde ministers op zich genomen om in hun specifieke portefeuille extra stappen te zetten daar waar het Groningen en Noord-Drenthe betreft. Hierbij kan gedacht worden aan het verbreden van de N33, alsook het opstellen van specifieke regelgeving binnen hun portefeuilles en hun wettelijke taken en bevoegdheden. De coördinerende rol van de minister van EZK betekent dat hij de andere vakministers kan aanspreken op die verantwoordelijkheden en het zetten van die stappen. Doordat de zorgplichten primair op hem rusten, kan hij op zijn beurt politiek verantwoording afleggen aan het parlement op het voeren van gericht beleid om de zorgplichten waar te maken. In *Nij Begun* is aangegeven dat het kabinet van 2026 tot en met 2055 € 250 miljoen per jaar uittrekt voor deze generatielange betrokkenheid. Dit wetsvoorstel legt vast dat hiervoor jaarlijks middelen worden opgenomen in de begrotingen van de betrokken ministeries. Het ritme waarin deze middelen over de departementale begrotingen worden verdeeld is afhankelijk

¹² Uit de zorgplicht van de Minister van EZK vloeien met dit wetsvoorstel de volgende taken voort, die in paragraaf 2.1.4, 2.1.5, en 2.1.7 van deze toelichting worden beschreven:

- het coördineren van de totstandkoming van een uitvoeringsplan;
- het opdracht geven tot het uitbrengen van een Staat van Groningen;
- het voeren van overleg over de Staat van Groningen;
- het versturen van een reactie aan het parlement;
- het eventueel coördineren van de aanpassing van het uitvoeringsplan.

van de uitwerking van deze investeringen. Daarmee wordt invulling gegeven aan de motie van het lid Klaver¹³ over de generatielange verantwoordelijkheid.

Het wetsvoorstel expliciteert tevens dat de beschikbaar gestelde middelen voor de generatielange betrokkenheid worden geïndexeerd conform de geldende indexatiesystematiek voor besluitvorming over de loon- en prijsbijstelling. Zodoende wordt geborgd dat de investeringen die in Nij Begun zijn toegezegd ook in de toekomst aansluiten bij de dan reële kosten voor hetgeen nodig is voor verduurzaming van woningen en sociale en economische ontwikkeling in Groningen en Noord-Drenthe.¹⁴ Daarmee wordt invulling gegeven aan de motie van het lid Bikker.¹⁵

Zorgplicht brede welvaart (welzijn en economische ontwikkeling)

De zorgplicht ten aanzien van het bevorderen van de brede welvaart is erop gericht dat de relatieve achterstand van brede welvaart in de gemeenten in de provincie Groningen en de drie gemeenten in Noord-Drenthe ten opzichte van het landelijk gemiddelde uiterlijk in 2055 wordt ingelopen. De inzet van het kabinet is aanvullend op de bijdrage die andere partijen vanuit hun (wettelijke) taak, rol of verantwoordelijkheid leveren; ook hun bijdrage is noodzakelijk om de gewenste welvaartsverbetering te realiseren.

Brede welvaart richt zich niet alleen op de economische aspecten van welvaart, zoals het bruto product, maar ook op andere aspecten, zoals gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving, sociale cohesie, persoonlijke ontplooiing en veiligheid. De monitoring in het kader van de Staat van Groningen kan zich bijvoorbeeld richten op de arbeidsmarkt, het opleidingsaanbod, bestaanszekerheid, schooluitval, tevredenheid met het leven en ervaren gezondheid, netto arbeidsparticipatie en regionale bruto toegevoegde waarde. In het kader van het NPG is een 'Brede Welvaart Index NPG' ontwikkeld waarin de verschillende aspecten van het Brede Welvaart-concept van het CBS (2020) zijn gewogen op het belang dat inwoners van de provincie Groningen aan deze aspecten hechten. Het Sociaal Planbureau Groningen monitort de brede welvaart in de provincie Groningen. Het meten van brede welvaart vanuit Gronings perspectief sluit aan bij de behoefte om voor investeringen in de regio het perspectief van inwoners centraal te stellen.

Zorgplicht verduurzaming door isolatie

Ten aanzien van verduurzaming door isolatie van woningen bevorderen de minister van EZK en de minister BZK, in overleg met de regio, dat woningeigenaren in de provincie Groningen en de gemeenten Aa en Hunze, Noordenveld en Tynaarlo stappen kunnen zetten voor het aardgasvrij gereed maken van woningen, zodat deze op termijn bijvoorbeeld geen aardgas meer hoeven te gebruiken voor het verwarmen van de woning. De beoogde stappen betreffen isolatie, ventilatie en kierdichting naar de standaard voor woningisolatie. Het isoleren van de woning tot het niveau van de standaard voor woningisolatie is een belangrijke bijdrage aan de verduurzaming van het woningbestand en zorgt voor lagere energierekeningen en hoger wooncomfort voor bewoners.

De minister draagt hieraan bij door het gelijktijdig uitvoeren van isolatiemaatregelen bij een ingrijpende (zware of middelzware) versterking van de woning en bewoners tijdelijk niet in de eigen woning kunnen wonen (maatregel 28 Nij Begun).

De minister van BZK draagt hieraan bij door het verstrekken van een extra subsidie, aanvullend op bestaande landelijke en regionale regelingen, voor isolatie- en ventilatiemaatregelen die nodig zijn te komen tot standaard voor woningisolatie (maatregel 29 Nij Begun). Hiermee worden woningeigenaren in het gebied dat veel last heeft gehad van de negatieve gevolgen van de aardgaswinning extra geholpen om hun woning geheel van het aardgas af te kunnen halen en over te stappen op een alternatieve energiebron. In het pakket van 6 maart 2024 is gepresenteerd dat woningeigenaren extra subsidie kunnen aanvragen tot een maximum investeringsbedrag van € 40.000.¹⁶ Voor bewoners waarvan het adres binnen de scope van de NCG valt, of zich in een wijk bevindt waarvan meer dan 30% van de woningen binnen de versterkingsoperatie valt, worden alle noodzakelijke kosten voor isolatie- en ventilatiemaatregelen die nodig zijn om te komen tot de standaard voor woningisolatie tot dit bedrag vergoed. In de rest van de provincie Groningen en in

¹³ Kamerstukken II 2022/23, 35 561, nr. 20

¹⁴ Kamerstukken II 2022/23, 35 561, nr. 17

¹⁵ Kamerstukken II 2022/23, 35 561, nr. 34

¹⁶ Kamerstukken II 2023/2024, 33 529, nr. 1227

de drie Noord-Drentse gemeenten gaat het om een bijdrage tot 50% voor noodzakelijke maatregelen, met een maximum van € 20.000. Voor eigenaren met een laag inkomen (tot 140% van het wettelijk minimumloon) geldt dat zij ook 100% van de kosten voor noodzakelijke maatregelen vergoed kunnen krijgen, tot € 40.000.

2.1.4 Uitvoeringsplan

Ten behoeve van de zorgplichten voor verduurzaming en brede welvaart stelt de minister *samen* met de andere betrokken (vak)ministers een uitvoeringsplan vast. Het uitvoeringsplan bevat een uitwerking van de zorgplichten die in dit wetsvoorstel zijn vastgelegd. Over het uitvoeringsplan vindt overleg plaats met de decentrale overheden, bewoners en relevante maatschappelijke organisaties. De inzet is om met de regionale overheden tot concrete afspraken te komen die de basis vormen voor het uitvoeringsplan. In Nij Begun heeft het kabinet aangegeven dat in dit verband onder andere een sociale en economische agenda worden opgesteld.

Het uitvoeringsplan bevat ten minste een nadere invulling van de relevante aspecten van brede welvaart en de verduurzaming van woningen. Daarnaast bevat het in elk geval tussentijdse doelen, streefwaarden en voorgenomen maatregelen. Het uitvoeringsplan wordt ten minste eens per vijf jaar vastgesteld. Het wetsvoorstel voorziet in een rol voor bewoners en maatschappelijke organisaties bij de totstandkoming van het uitvoeringsplan en daarmee in de gesprekken over doelen en de besteding van de middelen die met de generatielange aanpak beschikbaar worden gesteld. Inclusiviteit en transparantie dragen bij aan de legitimiteit van en het draagvlak voor de resultaten van de Staat van Groningen.¹⁷

2.1.5 De Staat van Groningen

De Staat van Groningen wordt het monitoringsinstrument dat de resultaten en effecten van de taken op het gebied van schadeherstel, versterking, verduurzaming en brede welvaart in onderlinge samenhang zichtbaar maakt. Hierbij zal ook aandacht zijn voor de kwaliteit van de uitvoering en de ontwikkeling van het vertrouwen van inwoners in de overheid. Het doel is tot een samenhangend totaalbeeld te komen. Dit totaalbeeld geeft inzicht in de mate waarin de ambities van Nij Begun worden behaald. Volgens het Kennisplatform Kansrijk & Leefbaar Groningen van de Rijksuniversiteit Groningen zijn deze ambities het beste samen te vatten als:

1. het oplossen van problemen die door de gaswinning zijn veroorzaakt;
2. het inlossen van de ereschuld.¹⁸

Op dit moment worden de resultaten en effecten van delen van het beleid en de uitvoering door verschillende partijen in beeld gebracht. Het gaat bijvoorbeeld om de volgende monitors:

- Dashboard over de voortgang van de schadeafhandeling, van het IMG;
- De maandrapportages over de voortgang van de uitvoering van de versterking, van de Nationaal Coördinator Groningen (NCG);
- Jaarverslag van de NCG en het IMG;
- Monitor op de impact van het NPG;
- Bewonerstevredenheidsonderzoeken van IMG en NCG;
- Onderzoekreeks "Gronings Perspectief" van de Rijksuniversiteit Groningen over het welzijn van de inwoners en vertrouwen in verschillende instanties;
- Gegevens over o.a. de economische ontwikkeling van het gebied via het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS);
- Woningmarktonderzoek via het CBS;
- Aparte evaluaties over individuele regelingen, zoals de Waardevermeerderingsregeling, de regeling voor rechtsbijstand aan bewoners en de TwG;
- Monitor Brede Welvaart van het Sociaal Planbureau Groningen.

¹⁷ Postmes, T., Zijlstra, A.A., Schreuder, W.E. & Busscher, N. (2024). De Staat van Groningen: een inventarisatie van het Noord-Nederlandse monitor- en onderzoekslandschap. Groningen: Kennisplatform Leefbaar en Kansrijk Groningen, Rijksuniversiteit Groningen, p. 29.

¹⁸ Postmes, T., Zijlstra, A.A., Schreuder, W.E. & Busscher, N. (2024). De Staat van Groningen: een inventarisatie van het Noord-Nederlandse monitor- en onderzoekslandschap. Groningen: Kennisplatform Leefbaar en Kansrijk Groningen, Rijksuniversiteit Groningen, p. 31.

In de Staat van Groningen worden de bestaande data, bronnen en onderzoek gebundeld en aangevuld met onderzoek dat momenteel nog ontbreekt. Dat gebeurt in opdracht van de minister door een onafhankelijke partij of consortium (hierna: het consortium). De Staat van Groningen biedt zodoende een feitenbasis op basis waarvan het gesprek kan worden gevoerd over de (tussentijdse) resultaten van het gevoerde beleid en de wenselijkheid om het uitvoeringsplan bij te stellen. Het consortium zal als gegevensverwerker afspraken maken over de wijze en het tijdstip van de datalevering met de organisaties die data aanleveren.

De Staat van Groningen zal niet alleen een totaaloverzicht bieden van de kwantitatieve resultaten van de taken uit deze wet, maar ook van kwalitatieve aspecten. Een overzicht van enkel cijfers biedt onvoldoende inzicht. Cijfers in combinatie met verhalen van inwoners en professionals (kwalitatief onderzoek) geven kleur aan de Staat van Groningen. Kwalitatief onderzoek heeft bovendien als voordeel dat bewoners en instanties worden gehoord. Dat zal bijdragen aan de herkenbaarheid van en het draagvlak voor de Staat van Groningen. Niet alle gegevens uit de Staat van Groningen worden jaarlijks van een update voorzien. Voor sommige gegevens (denk bijvoorbeeld aan ervaren gezondheid, levensverwachting of geletterdheid) geldt immers dat een verandering geleidelijk plaatsvindt en dat een jaarlijkse meting onvoldoende meerwaarde heeft. De wenselijke frequentie van metingen op de verschillende aspecten van brede welvaart is onderwerp van de gesprekken die het Rijk en de regionale overheden voeren in het kader van het opstellen van de sociale en economische agenda's.

Schadeafhandeling

Ten aanzien van het rapporteren over de uitvoering van de schadeafhandeling legt dit wetsvoorstel vast dat de Staat van Groningen ten minste een beschrijving bevat van de kwalitatieve en kwantitatieve resultaten van de schadeafhandeling door het IMG (artikel 2 TwG) en een analyse van de mate waarin bij de uitvoering invulling is gegeven aan de beoogde ruimhartigheid en het realiseren van daadwerkelijk herstel van schade, zoals met deze wetswijziging wordt beoogd. De monitoring in het kader van de Staat van Groningen dient zodoende inzicht te verschaffen in de mate waarin de schadeafhandeling op een milde, makkelijke en menselijke wijze is uitgevoerd. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om snelle en duidelijke procedures, het beperken van termijnoverschrijdingen en ruimhartige vergoedingen voor immateriële schade en overlast door terugkerende schades, zoals beoogd met de maatregelen uit Nij Begun.

Versterking

Ook ten aanzien van de versterking legt dit wetsvoorstel vast dat de Staat van Groningen een beschrijving bevat van zowel kwantitatieve als kwalitatieve opbrengsten van de taken van de minister in het kader van het waarborgen van de veiligheid. Daarbij hoort een analyse in hoeverre met de uitoefening van de taken en bevoegdheden, bedoeld in artikel 13ba van de TwG, is bijgedragen aan het realiseren van veiligheid in brede zin voor alle inwoners in het aardbevingsgebied. Zoals destijds in de Memorie van Toelichting bij 'het voorstel voor de wijziging van de TwG in verband met het herstel van omissies' en het aanbrengen van verduidelijkingen is toegelicht moet het begrip veiligheid ruim opgevat worden en niet strikt afgebakend worden tot het behalen van de veiligheidsnorm van gebouwen. Een dergelijke uitleg wordt ook gegeven door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State over artikel 36 van de Mijnbouwwet. Conform deze uitleg moet ook rekening worden gehouden met de gezondheid en het welbevinden van de inwoners van het aardbevingsgebied. Voor het welbevinden van bewoners is bij versterking belangrijk dat naast het realiseren van snelheid oog is voor leefbaarheid. Daarom wordt in de planning, uitvoering en afronding van versterkingsmaatregelen bijvoorbeeld rekening gehouden met de kwaliteit van de leefomgeving en het versterken van de sociale cohesie.

Daarnaast is het voor het welzijn van mensen noodzakelijk dat ook de uitvoering van de versterkingsoperatie milder, menselijker en makkelijker wordt. Dit betekent bijvoorbeeld het waar mogelijk stroomlijnen en vereenvoudigen van processen, het versimpelen van de bewijslast voor compensatieregelingen en het gelijktrekken van de rechten voor huurders en eigenaren van een gebouw. Gelet op voorgaande zal in de Staat van Groningen ook aandacht zijn voor kwalitatieve aspecten en bewonerstevredenheid. Vanwege de breedte van de opdracht en de diverse expertise die hiervoor benodigd is, ligt het voor de hand dat een consortium van landelijke en regionale partijen opdrachtnemer voor de Staat van Groningen wordt. Hiervoor wordt in 2024 een aanbesteding gedaan vanuit het Rijk.

De Staat van Groningen zal niet alleen beschikbaar komen als jaarlijks te verschijnen rapportage, maar ook in de vorm van een publieksvriendelijk, toegankelijk online dashboard. Op dit dashboard zijn gedurende het jaar gegevens omtrent bijvoorbeeld de schadeafhandeling, versterkingsoperatie, verduurzaming en de ontwikkeling van de brede welvaart in het gebied terug te vinden. Het dashboard zal beschikbaar worden via www.destaatvangroningen.nl, samen met andere al bestaande provinciale beleidsmonitors. De minister geeft opdracht tot het jaarlijks uitbrengen van de Staat van Groningen tot in ieder geval het jaar 2055. Daarmee onderstreept het kabinet het langjarige karakter van de inzet.

2.1.6 Publicatie Staat van Groningen

De Staat van Groningen wordt jaarlijks op de vierde dinsdag van april openbaar worden gemaakt door het consortium dat de opdracht heeft gekregen om de Staat van Groningen samen te stellen. Nadat de Staat van Groningen openbaar is gemaakt, gaan verschillende partijen hierover met elkaar in gesprek.

2.1.7 Overleg en reactie

Dit wetsvoorstel regelt dat over de Staat van Groningen overleg wordt gevoerd door de minister en de ministers die het aangaan en een vertegenwoordiging van bestuurders namens de betrokken decentrale overheden. Het overleg over de Staat van Groningen is niet gericht op het afleggen van politieke verantwoording aan de regionale en lokale volksvertegenwoordiging, maar op het bespreken van een analyse van de resultaten, het identificeren van verbetermogelijkheden en aanvullende maatregelen. De minister en de ministers die het aangaan leggen verantwoording af aan het parlement. Ook overleggen zij met een vertegenwoordiging van maatschappelijke organisaties en bewoners uit het gaswinningsgebied. Zo regelt dit wetsvoorstel dat een structurele dialoog plaatsvindt met de regio, conform aanbeveling 11 van de parlementaire enquêtecommissie. Het wetsvoorstel regelt ook dat het bestuur van het SodM en het Adviescollege Veiligheid Groningen (hierna: ACVG) advies uitbrengen over de Staat van Groningen voor wat betreft de veiligheidsaspecten. Voorts wordt het IMG om advies gevraagd over de analyse met betrekking tot de afhandeling van aanvragen om schadevergoeding.

In de gesprekken over de Staat van Groningen staat centraal in hoeverre de behaalde resultaten in lijn zijn met de doelstellingen in het uitvoeringsplan. Worden doelstellingen niet gehaald, dan dient het kabinet in zijn reactie op de Staat van Groningen inzichtelijk te maken wat nodig is om de doelstellingen alsnog te kunnen realiseren. Onderdeel van de reactie van het kabinet op de Staat van Groningen is ook een reflectie op de gesprekken die het kabinet na het verschijnen van de Staat van Groningen heeft gevoerd met de in deze toelichting genoemde partijen. Zo legt het kabinet met de reactie op de Staat van Groningen en de gevoerde gesprekken ook verantwoording af aan het parlement.

Deze kabinetsreactie op de Staat van Groningen wordt uiterlijk acht weken na het verschijnen van de Staat van Groningen aan de Eerste en Tweede Kamer gestuurd. Zo kan de Kamer hierover nog voor het zomerreces in gesprek gaan met het kabinet. In zijn reactie op de Staat van Groningen zal het kabinet, conform de motie Bikker¹⁹, zo lang als nodig is ook ingaan op de resultaten van het lopende cultuurveranderingstraject binnen EZK. Dit traject is erop gericht om in de beleidsvorming- en uitvoering overwegingen met betrekking tot veiligheid en gezondheid leidend te laten zijn en het perspectief van burgers centraal te stellen.

De jaarlijkse cyclus van de Staat van Groningen zal er in grote lijnen als volgt uitzien:

- Vierde dinsdag april: De Staat van Groningen wordt toegezonden aan het parlement.
- Mei: een delegatie namens het kabinet gaat in gesprek over de resultaten van de Staat van Groningen met de lokale en regionale overheden, (vertegenwoordigers van) bewoners, maatschappelijke organisaties en samenwerkingspartners.
- Eind juni: het kabinet geeft een reactie (inhoudelijke appreciatie van de Staat van Groningen) en zendt deze aan beide Kamers. In deze kabinetsreactie zal het kabinet reflecteren op de resultaten van (de uitvoering van) het beleid en zo nodig voorstellen doen voor aanpassing van het beleid.

¹⁹ Kamerstukken II 2022/2023, 35 561, nr. 33

- Als de Kamer dat wenst, kan het met de verantwoordelijke minister in debat gaan over de resultaten van de Staat van Groningen en de inhoudelijke appreciatie van het kabinet.
- Najaar (november): Voortgangsoverleg tussen de verantwoordelijke bewindspersoon en een vertegenwoordiging van regionale bestuurders en maatschappelijke organisaties.

2.2. Koste wat kost

De parlementaire enquêtecommissie stelde in haar rapport Groningers boven Gas dat de compensatie die het gaswinningsgebied in de loop der jaren heeft ontvangen onvoldoende is geweest. Vergoeding van schade door de gaswinning en het waarborgen van de veiligheid van huizen moet gegarandeerd zijn, nu en in de toekomst. Financiering kan zich daarom niet beperken tot een bepaalde tijdperiode of binnen een vooraf vastgesteld budget. Het gaat erom dat schadeafhandeling en veiligheid gewaarborgd zijn zolang schade, waaronder ook funderingsschade als gevolg van gaswinning, en de noodzaak tot versterking, zich voordoen.

Dit wetsvoorstel legt daarom vast dat de schadeafhandeling, funderingsschadeherstel voor zover veroorzaakt door de gaswinning en de versterkingsoperatie koste wat kost en voor zo lang het duurt, zullen worden uitgevoerd.²⁰ Hiermee wordt invulling gegeven aan de motie Vedder²¹ en motie Klaver c.s.²² die vragen om het waarborgen dat de schadeafhandeling, funderingsschadeherstel en de versterkingsoperatie niet gelimiteerd zijn aan een vooraf vastgesteld budget.

In het verleden heeft het Rijk meermaals budgetten vrijgemaakt voor het schadeherstel en de versterkingsoperatie. Het is aannemelijk dat aardbevingen en bodembeweging als gevolg van de gaswinning nog decennialang kunnen optreden en tot schade of onveilige situaties kunnen leiden. Het verloop van de noodzaak tot schadeherstel en versterking laat zich niet volledig voorspellen en de kosten kunnen op voorhand maar tot op zekere hoogte geraamd worden. Het is op voorhand dan ook geen zekerheid dat eerder beschikbaar gestelde budgetten voldoende zullen zijn.

Voorliggend wetsvoorstel verduidelijkt dat het kabinet gehouden is er zorg voor te dragen dat de uitvoerende instanties over voldoende middelen beschikken om hun wettelijke taken uit te voeren, voor zo lang als dat nodig is. Daarmee zijn bewoners ervan verzekerd dat, zolang er sprake is van schade of een veiligheidsrisico als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld, het kabinet zal blijven doen wat nodig is om deze schade op ruimhartige wijze af te handelen dan wel zorg te dragen voor een veilige woning.

2.3. Daadwerkelijk herstel van schade

Met de TwG die op 1 juli 2020 in werking is getreden, is de taak bij het IMG belegd om schade die is veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag Norg of Grijskerk (hierna: de gaswinning), af te handelen met toepassing van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek. Het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat de mijnbouwexploitant (de NAM) aansprakelijk is voor deze schade (artikel 6:177 BW) en dat op deze schade het bewijsvermoeden van toepassing is (artikel 6:177a BW). Het IMG heeft de taak om die aansprakelijkheid op een ruimhartige wijze af te handelen (artikel 10, tweede lid, TwG). Op deze wijze is de afhandeling van schade die wordt veroorzaakt door een private partij in publieke handen bij een onafhankelijk zelfstandig bestuursorgaan gelegd. Hiervoor is gekozen vanwege de uitzonderlijke omstandigheden door de gaswinning uit het Groningenveld, zoals de omvang en de geografische concentratie van de schades in één regio, het maatschappelijke belang van een goede afhandeling van de talrijke en omvangrijke schades, en de constatering dat het schadeherstel in het privaatrechtelijke bestel onvoldoende geborgd bleek.

Het bewijsvermoeden zoals neergelegd in het Burgerlijk Wetboek houdt in dat fysieke schade aan gebouwen en werken, die naar haar aard het gevolg van de gaswinning *zou kunnen zijn*, wordt *vermoed* dat te zijn. Dit betekent dat een gedupeerde niet hoeft te bewijzen dat de fysieke schade aan zijn of haar gebouw het gevolg is van de gaswinning, maar dat de schadeveroorzaker aannemelijk moet maken dat er een andere uitsluitende oorzaak is voor de fysieke schade. Het IMG heeft aan het toepassen van het bewijsvermoeden uitvoering gegeven door het laten

²⁰ Het budgetrecht van de Eerste en Tweede Kamer blijft daarbij onverkort van kracht.

²¹ Kamerstukken II 2022/23, 35 561, nr. 42

²² Kamerstukken II 2022/23, 35 561, nr. 20

uitvoeren van deskundigenonderzoek in het kader van de zogeheten individuele maatwerkbeoordeling. Een onafhankelijke deskundige beoordeelt daarbij de schade en bepaalt of redelijkerwijs kan worden aangenomen dat deze schade (naar zijn aard) het gevolg kan zijn van de gaswinning. Vervolgens stelt de deskundige vast of er sprake is van een evidente andere, autonome oorzaak (het deskundigenonderzoek naar de schadeoorzaak). Het IMG besluit vervolgens op basis van dit deskundigenadvies over de al dan niet toe te kennen vergoeding.

Het IMG, voorafgegaan door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (hierna: TCMG), heeft sinds zijn oprichting op deze wijze vele aanvragen tot schadevergoeding afgehandeld. In de eerste jaren van de publiekrechtelijke schadeafhandeling zag het IMG een toename in het aantal schademeldingen, waarvan een ruime meerderheid adressen betrof waarvoor nooit eerder schade was gemeld bij de NAM. Daarbij vergoedde het IMG ruimhartiger schade dan de NAM: zowel het percentage van aanvragen waarbij een vergoeding werd toegekend als de gemiddelde vergoeding lag significant hoger.²³

De hierboven beschreven maatwerkprocedure en bijbehorend onderzoek naar de schadeoorzaak bleek in de jaren erna echter bewerkelijk in de uitvoering en belastend voor gedupeerden. Ook het IMG zelf constateerde in 2021 dat deze wijze van afhandeling van mijnbouwschade relatief veel tijd en geld kostte, wat terug te zien is in zowel de doorlooptijd van meldingen als de uitvoeringskosten van het IMG.²⁴ Dit was mede de aanleiding voor de introductie van een forfaitaire vergoeding van € 5.000 bij eenvoudige schades op adressen waar nog niet eerder schade gemeld is, in november 2021. Het IMG keert deze vergoeding binnen enkele weken uit zonder beoordeling van de schade door een deskundige. Deze forfaitaire vergoeding wordt hoog gewaardeerd door degenen die er aanspraak op kunnen maken en draagt bij aan de beschikbaarheid van capaciteit bij het IMG voor meer complexe schadezaken. Deze 'vaste eenmalige schadevergoeding' (hierna: VES) biedt echter geen soelaas voor gedupeerden met meer omvangrijke schade, of voor gedupeerden die al eens schade gemeld hebben bij NAM, het Centrum voor Veilig Wonen (hierna: CVW), TCMG of het IMG.

2.3.1 Aanleiding en doel van versoepeling schadeafhandeling

Reeds in de eerste evaluatie van de TwG, in september 2022²⁵, kwam naar voren dat de taak van het IMG om de aansprakelijkheid van de NAM af te handelen op gespannen voet staat met de opdracht van een ruimhartige schadeafhandeling die tegemoetkomt aan de problemen waar gedupeerden met schade zich mee geconfronteerd zien:

'In de kern komt de opdracht van het IMG neer op het afwikkelen van de aansprakelijkheid van de exploitant (de NAM). [...] Voor meervoudige en complexere schades, vooral daar waar sprake is van samenloop van schade en de noodzaak van versterking van woningen, zien we echter dat de opdracht aan het IMG om de aansprakelijkheid van de exploitant af te wikkelen minder doeltreffend functioneert, zeker als we bedenken dat dit op grond van de TwG zowel 'rechtvaardig', 'voortvarend' als 'ruimhartig' en met oog voor de menselijke maat moet gebeuren. De belangrijkste reden daarvoor is dat het IMG op grond van de TwG voor iedere schade aan een woning de omvang van de aansprakelijkheid moet vaststellen. Dat leidt soms tot vuistdikke schaderapporten en langlopende procedures van bewoners tegen het IMG. Het meer gestandaardiseerd of op eenvoudigere manier afhandelen van deze schades verhoudt zich echter moeizaam tot de kaders van het civiele aansprakelijkheidsrecht.'

In het rapport Groningers boven Gas stelt de parlementaire enquêtecommissie dat de schadeafhandeling milder, makkelijker en menselijker moet worden voor bewoners. De enquêtecommissie verwijst hierbij naar de langdurige, ingewikkelde en onberekenbare processen waar mensen met schade aan hun woningen mee te maken hebben. Naast de consequenties die de langdurige processen hebben voor de termijn waarop de schade wordt afgehandeld, zorgen deze voor onzekerheid bij gedupeerden. Het doorlopen van de vele verschillende processtappen met alle eisen die daarbij gesteld worden aan technische kennis, tijdig reageren en doorgronden van ingewikkelde schaderapporten, leidt bovendien tot stress. Om hieraan een einde te maken is een belangrijke aanbeveling van de enquêtecommissie dat de wettelijke opdracht van het IMG moet worden verruimd:

²³ Zie ook [IMG Jaarverslag 2021 \(schadedoormijnbouw.nl\)](https://www.schadedoormijnbouw.nl)

²⁴ Kamerstukken II 2021/21, 33 529, nr. 1037

²⁵ Kamerstukken II 2022/23, 35 250, nr. 45

*'Het IMG heeft de wettelijke opdracht om bij de schadeafhandeling de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek toe te passen. Het IMG kan alleen een schadevergoeding uitkeren als aangetoond is dat de NAM wettelijk aansprakelijk is voor die schade. Die aansprakelijkheidsclausule en gebondenheid aan het Burgerlijk Wetboek leiden tot een strikte toepassing van de wet en beperken in de praktijk een vlotte, coulante afhandeling van alle schadegevallen. Als zelfstandig bestuursorgaan (zbo) kan het IMG niet zomaar een taak buiten de wettelijke opdracht uit gaan voeren. Om die coulance mogelijk te maken, pleit de commissie voor het verruimen van het kader waarbinnen het IMG opereert. Op dit moment mag het IMG alleen schade uitkeren die verhaald kan worden op de NAM. Omdat de NAM alleen bereid is schade te vergoeden waarvoor ze wettelijk aansprakelijk is, is het IMG aan die aansprakelijkheid gebonden. Met een ruimere bevoegdheid en het bijbehorende eigen budget kan het IMG meer schades vlot en genereuzer afhandelen. De bevoegdheid kan bijvoorbeeld verruimd worden door uitbreiding van de wettelijke opdracht of door het mogelijk te maken om naast de wet aanvullend beleid te maken.'*²⁶

In zijn reactie op het rapport van de parlementaire enquêtecommissie heeft het kabinet daarom maatregelen aangekondigd die de schadeafhandeling milder, makkelijker en menselijker maken.²⁷ Dit onder meer door bij te dragen aan de beëindiging van de discussies over schadeoorzaken, door het onderzoek naar de schadeoorzaak dat deel uitmaakt van de maatwerkprocedure, bij herstelkosten tot € 40.000 achterwege te laten. Deze maatregel moet een einde maken aan de situatie waarin gedupeerden in slepende procedures belandden die soms met jarenlange discussies over de oorzaak van hun schade gepaard konden gaan. Daarbij heeft het kabinet het hanteren van een grensbedrag verdedigbaar geacht, omdat in situaties waarin de herstelkosten uitzonderlijk hoog liggen, de omvang van de schade een onderzoek naar de oorzaak ervan rechtvaardigt. Bij de Kamerbehandeling van de kabinetsreactie op het enquêterapport heeft de Tweede Kamer het kabinet middels de motie Vedder-Boulakjar²⁸ verzocht deze grens te verhogen naar € 60.000 teneinde ervoor te zorgen dat deze versoepeling voor meer gedupeerden soelaas biedt. In de uitwerking is samen met het IMG gekozen voor een systeem dat draait om daadwerkelijk herstel van de schade.²⁹

2.3.2 Daadwerkelijk schadeherstel zonder onderzoek naar de schadeoorzaak

Voorliggend wetsvoorstel geeft het IMG de bevoegdheid om onder voorwaarden af te zien van onderzoek naar de oorzaak van schade aan kadastrale objecten. Deze voorwaarden houden in dat een grensbedrag voor de herstelkosten die het betreft gehanteerd wordt, zoals hierboven beschreven, en dat de vergoeding besteed wordt aan het daadwerkelijk herstellen van de aanwezige schade. Aanvragers kunnen hiertoe een aannemer naar eigen keuze inschakelen, waarna het IMG de redelijke kosten voor het herstel voldoet, of ervoor kiezen de schade door het IMG in natura te laten herstellen. Het IMG kan kwaliteitseisen aan aannemers stellen, bijvoorbeeld dat deze aangesloten dient te zijn bij een door het Ministerie van Justitie en Veiligheid aangesloten geschillencommissie. De herstelkosten worden via de aannemer vergoed zodat bewoners niet zelf in de kosten moeten voorzien.

Met daadwerkelijk herstel worden in lijn met het advies van de commissie Van Geel onderlinge verschillen teruggedrongen, aangezien het resultaat voor iedereen gelijkwaardig is: een herstelde woning.³⁰ Zo draagt daadwerkelijk herstel tevens bij aan de kwaliteit van het woningbestand in het aardbevingsgebied. Dit betekent dat het IMG een nieuwe wettelijke taak krijgt om indien de aanvrager dit wenst en wordt voldaan aan bij ministeriële regeling vast te stellen voorwaarden, af te zien van onderzoek naar mogelijke andere oorzaken voor de schade (zoals dat bij de reguliere schadeafhandeling wél wordt uitgevoerd). Daarbij wordt naast schade ook 'veronderstelde schade' vergoed tot een bij ministeriële regeling te bepalen maximumbedrag en in de vorm van daadwerkelijk herstel. Als na een nieuwe significante beving – of door indirecte effecten van diepe bodemdaling – schade terugkeert of nieuwe schade ontstaat, kunnen bewoners hier opnieuw voor kiezen.

²⁶ Kamerstukken II 2022/23, 35 561, nrs. 5 t/m 11

²⁷ Kamerstukken II 2022/23, 35 561, nr. 17

²⁸ Kamerstukken II 2022/23, 35 561, nr. 43

²⁹ Kamerstukken II 2023/24, 33 529, nr. 1175

³⁰ Kamerstukken II 2023/24, 33 529, nr. 1195

Om dit mogelijk te maken wordt - in het zesde lid van artikel 2 TwG en specifiek voor deze nieuwe taak - bepaald dat ten aanzien van de koppeling van de schadeafhandeling aan de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek een uitzondering wordt gemaakt voor artikel 6:98 van het Burgerlijk Wetboek. Dit artikel wordt niet gekoppeld aan de schadeafhandeling waarbij wordt uitgegaan van daadwerkelijk herstel. In laatstgenoemd artikel wordt namelijk bepaald dat voor vergoeding slechts in aanmerking komt schade die in zodanig verband staat met de gebeurtenis waarop de aansprakelijkheid van de schuldenaar berust, dat zij hem, mede gezien de aard van de aansprakelijkheid en van de schade, als een gevolg van deze gebeurtenis kan worden toegerekend. Deze bepaling zou een aanpak van daadwerkelijk herstel zoals hierboven beschreven beletten. In lijn met bovengenoemde motie Vedder-Boulakjar³¹ zal bij ministeriële regeling het grensbedrag van € 60.000 worden vastgelegd. Vaststelling per ministeriële regeling biedt ruimte om rekening te houden met toekomstige (prijs)ontwikkelingen in de schadeafhandeling, waardoor het bedrag kan worden aangepast in verband met die ontwikkelingen zonder dat daarvoor een wetswijziging nodig is.

Veronderstelde schade betreft in het verlengde hiervan alleen schade die naar haar aard redelijkerwijs zou kunnen zijn ontstaan door beweging van de bodem als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van het winnen van gas uit het Groningenveld of als gevolg van de gasopslag Norg of de gasopslag bij Grijpskerk. Deze bepaling in het wetsvoorstel dient ter vervanging van de tijdelijke regeling die voor de afhandeling van dergelijke schades is getroffen in de Beleidsregel schadeafhandeling TwG, die deels zijn grondslag vindt in de Regeling TwG (artikel 1a.1). Schade die naar haar aard geen mijnbouwschade kan zijn, noch door mijnbouw verergerd kan zijn, zoals rook- of brandschade, valt ook met deze verruimde bevoegdheid buiten de bevoegdheid van het IMG.

2.3.3 Keuzevrijheid voor aanvragers

De vergoeding in de vorm van daadwerkelijk herstel, in acht nemende de randvoorwaarden voor toepassing van de maatregel, wordt beschouwd als een gerechtvaardigde versoepeling van de schadeafhandeling voor aanvragers, waaronder ondernemers. Aanvragers behouden echter de mogelijkheid om te kiezen voor een financiële vergoeding in plaats van voor daadwerkelijk herstel. Dit kan op basis van de bestaande maatwerkprocedure met onderzoek naar de schadeoorzaak of middels een VES van €10.000,- voor particuliere aanvragers. Ook maakt het IMG een forfaitaire vergoeding bij herhaalschade mogelijk. Aanvragers kunnen bij het maken van een keuze uit deze mogelijkheden desgewenst kosteloos gebruik maken van een bouwkundig, juridisch en/of financieel expert op basis van artikel 13n, eerste en vierde lid TwG.

2.3.4 Omgang met termijnen in verband met nieuwe werkwijze

De veranderingen in het proces van de schadeafhandeling vragen om een aanpassing van artikel 13 TwG inzake de beslistermijnen van het IMG. Met voorliggende wetswijziging wordt de beslistermijn van twaalf weken na ontvangst van het deskundigenadvies opgeschort in een afwachting van een reactie van de aanvrager of deskundigen. Ten eerste omdat de aanvrager, na het uitbrengen van het deskundigenadvies, tijd nodig heeft om een keuze te maken tussen de verschillende mogelijkheden voor afhandeling van de door het IMG geconstateerde schades. Tevens kan het zo zijn dat het IMG de aanvrager verzoekt om een zienswijze op het deskundigenadvies en nadere vragen stellen over deze zienswijze. En ten slotte vraagt het IMG, als de aanvrager kiest voor maatwerk, een aanvullend deskundigenadvies waarin de causaliteit van de schade wordt beoordeeld.

2.4. Collegiaal bestuur SodM

Een van de aanbevelingen van de parlementaire enquêtecommissie ziet op de introductie van collegiaal bestuur voor het Staatstoezicht op de mijnen (hierna: SodM). Een dergelijk vormgeving van het bestuur zorgt er volgens de parlementaire enquêtecommissie voor dat de koers van de toezichthouder niet afhankelijk wordt gemaakt van één persoon en het bestuur in de vorm van een college minder gevoelig is voor eventuele beïnvloeding van buitenaf. De parlementaire enquêtecommissie stelde daarnaast voor om de beoordeling van de inspecteur-generaal der mijnen en het collegiaal bestuur niet door de secretaris-generaal van het ministerie, maar door een raad

³¹ Kamerstukken II 2022/23, 35 561, nr. 43

van toezicht te laten plaatsvinden. In Nij Begun wordt via maatregel 38 gereageerd op deze aanbeveling.

Uit de kabinetsreactie volgt dat de aanbeveling voor de vorming van een collegiaal bestuur zal worden opgevolgd. Voor wat betreft de organisatie van het toezicht is vermeld dat het kabinet zal onderzoeken hoe de onafhankelijke beoordeling van het collegiaal bestuur kan worden geborgd. Om uitvoering te kunnen geven aan maatregel 38 dient de Mijnbouwwetwet op verschillende punten te worden aangepast.

2.4.1 Inrichting van het collegiaal bestuur

De parlementaire enquêtecommissie ziet voordelen in een collegiaal bestuur aangezien de koers van de toezichthouder dan niet meer afhankelijk is van één persoon en een college ook minder gevoelig is voor eventuele beïnvloeding van buitenaf dan wanneer de leiding belegd is bij één persoon. Thans is in artikel 126 van de Mijnbouwwet geregeld dat de Inspecteur-generaal der Mijnen (hierna: IGM) aan het hoofd staat van SodM. Het wetsvoorstel Kaderwet op de rijksinspecties maakt het mogelijk om bij rijksinspecties een meerhoofdige leiding aan te stellen en een commissie van advies in te richten. De voorgestelde aanpassingen in de Mijnbouwwet dienen bij te dragen aan de onafhankelijke taakuitoefening van SodM als toezichthouder.

Met de voorgestelde wijziging van de Mijnbouwwet wordt een meerhoofdige leiding geïntroduceerd, te weten een collegiaal bestuur. Het collegiaal bestuur van SodM zal bestaan uit drie leden, waaronder een voorzitter, zijnde de IGM. Er is geen sprake van een hiërarchische verhouding tussen de leden en de voorzitter. Er is een collectieve verantwoordelijkheid voor het geheel, waarbij er een gelijkwaardige positie is voor alle leden in de besluitvormingsprocessen. Ter uitvoering van de introductie van collegiaal bestuur bij SodM, worden in het wetsvoorstel voorts alle in de Mijnbouwwet aan de IGM geattribueerde taken toebedeeld aan het collegiaal bestuur.

In de bijlage Organisatie van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat bij de mandaatregeling (Besluit mandaat, volmacht en machtiging EZK 2019) is thans opgenomen dat SodM onder leiding staat van de IGM. Deze bijlage dient derhalve te worden aangepast in lijn met de voorgestelde aanpassing van artikel 126, tweede lid, van de Mijnbouwwet.

2.4.2 Commissie van advies

Ten aanzien van de organisatie van het toezicht heeft het kabinet in Nij Begun aangegeven te onderzoeken hoe de onafhankelijke beoordeling van het collegiaal bestuur kan worden geborgd. Om hier uitvoering aan te geven, wordt voorgesteld in de Mijnbouwwet te voorzien in een adviescommissie. Hierbij wordt aangesloten bij de voorgestelde Kaderwet op de rijksinspecties en hetgeen hierin is opgenomen over het inrichten van een commissie van advies (hierna: CvA).

2.4.3 Taken CvA

Deze CvA bestaat uit onafhankelijke leden en heeft tot taak het adviseren over de kwaliteit van het werk van een rijksinspectie. Hieronder wordt in ieder geval de zorg voor periodieke evaluaties verstaan. Ook adviseert de commissie over de maatschappelijke oriëntatie van het werk van een rijksinspectie.

Het uitbrengen van advies werkt daarmee twee kanten op: aan de minister, bijvoorbeeld over de beoordeling van het bestuur, maar ook advies aan de toezichthouder zelf. De CvA ziet niet op de inhoud van de besluiten van het bestuur. In het wetsvoorstel is voorzien in de mogelijkheid om bij ministeriële regeling taken aan het pakket van de CvA toe te voegen.

In de kabinetsreactie wordt aangegeven dat een constructie waarbij een inspectie onderdeel is van een ministerie, terwijl een raad van toezicht het functioneren beoordeelt, niet voorkomt binnen de organisatiekaders van het Rijk en zich niet verhoudt met de directe ministeriële verantwoordelijkheid. Door aan te sluiten op de mogelijkheid van het instellen van een CvA en daarbij te voorzien in een beoordelingsadviestaak wordt geborgd dat deze beoordeling onafhankelijk(er) kan plaatsvinden, terwijl tegelijkertijd de ministeriële verantwoordelijkheid gewaarborgd blijft.

Bij ministeriële regeling worden de meer gedetailleerde aspecten over de inrichting en werkwijze van de CvA uitgewerkt. Deze regels zien op de benoeming, schorsing en ontslag, de samenstelling, de benoemingstermijn van de leden en de werkwijze van de CvA. Bij deze regels zullen de uitgangspunten zoals thans opgenomen in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel

Kaderwet op de rijksinspecties omtrent onder andere de evenwichtige samenstelling en benoemingstermijn worden gehanteerd.

3. Verhouding tot nationale wetgeving

3.1 Burgerlijk Wetboek

In artikel 2, zesde lid, van de TwG is thans bepaald dat het IMG bij de uitoefening van diens taken de relevante bepalingen in het Burgerlijk Wetboek hanteert. Om op een goede wijze uitvoering te kunnen geven aan de nieuwe bevoegdheid van het IMG om onder voorwaarden af te zien van onderzoek naar de schadeoorzaak (zie paragraaf 2.3), is een beperkte aanpassing nodig van dit kader. Voorgesteld wordt om voor deze taak artikel 6:98 Burgerlijk Wetboek uit te zonderen van het uitgangspunt dat het IMG bij de schadeafhandeling het Burgerlijk Wetboek in acht neemt, omdat dit artikel de uitoefening van de nieuwe taak van het IMG kan belemmeren. Vanzelfsprekend blijven de overige waarborgen zoals opgenomen in het Burgerlijk Wetboek onverkort van toepassing op deze vorm van schadeafhandeling.

3.2 Conceptwetsvoorstel Kaderwet op de rijksinspecties

In dit conceptwetsvoorstel van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt een kader gecreëerd voor de inrichting en de organisatie van de rijksinspecties. SodM is een rijksinspectie waarop deze toekomstige wet van toepassing zal zijn. In het conceptwetsvoorstel Kaderwet op de rijksinspecties wordt voorgeschreven dat voor de dagelijkse leiding van de rijksinspectie moet worden vastgelegd of sprake is van een eenhoofdige of meerhoofdige leiding. In het onderhavige wetsvoorstel wordt ter uitvoering daarvan in de Mijnbouwwet het collegiaal bestuur voor SodM geïntroduceerd. Daarnaast schrijft het conceptwetsvoorstel Kaderwet op de rijksinspecties voor dat voor elke rijksinspectie een CvA in het leven moet worden geroepen. Voor SodM wordt dit in met het voorliggende wetsvoorstel in de Mijnbouwwet vastgelegd. Deze CvA zal zich in het verlengde van de taken die deze commissie op grond van het conceptwetsvoorstel Kaderwet op de rijksinspecties dient uit te oefenen tevens gaan richten op de beoordeling van het functioneren van de leden van het collegiaal bestuur van SodM. De verhouding tot het wetsvoorstel Kaderwet op de rijksinspecties wordt in een later stadium uitgebreider toegelicht, aangezien zowel dat wetsvoorstel als het voorliggende wetsvoorstel thans beide nog in een vroeg stadium van ontwerp verkeren.

4. Uitvoering

4.1 Staat van Groningen

4.1.1 Uitvoeringsaspecten monitoring Staat van Groningen

Bij de uitvoering van het wetsvoorstel zijn met betrekking tot de monitoring voor de Staat van Groningen verschillende partijen betrokken. De Staat van Groningen wordt samengesteld door een consortium. Hiervoor wordt een aanbesteding gedaan. Dit consortium zal zorgdragen voor de jaarlijkse samenstelling van de Staat van Groningen als onafhankelijk, wetenschappelijk rapport. Daarbij zal zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van reeds bestaande bronnen, monitoren en onderzoeken die betrekking hebben op de provincie Groningen en Noord-Drenthe.

Voor het IMG en de NCG heeft dit wetsvoorstel implicaties als het gaat om monitoring. Het IMG en de NCG registreren reeds data die relevant is voor de realisatie van hun opgaven: het gaat vaak om opbrengstindicatoren (*output*) en iets minder om data over uitkomsten (*outcome*) en ambities (*impact*) van beleid. In het kader van de monitoring voor de Staat van Groningen ligt het in de rede om dit onderzoek uit te breiden met een meer kwalitatieve component. Hoewel het consortium zorg zal dragen voor eventueel aanvullend onderzoek, kan dit voor IMG en NCG leiden tot het aanleveren van onderzoeksgegevens ten behoeve van externe analyse. Parallel aan de internetconsultatie van dit wetsvoorstel zal een uitvoeringstoets door het IMG en de NCG worden uitgevoerd. De uitkomsten hiervan zullen verwerkt worden in deze toelichting.

4.1.2 Gebruik en verwerking van persoonsgegevens

Bij de uitvoering van de voorgestelde bepalingen over de Staat van Groningen worden persoonsgegevens verwerkt in de zin van de Algemene verordening gegevensbescherming (hierna: AVG). In het wetsvoorstel wordt daarom een grondslag gecreëerd voor het verwerken van persoonsgegevens door het consortium dat de opdracht krijgt voor het uitbrengen van de Staat van Groningen. Ook wordt geregeld dat de partijen die over relevante gegevens beschikken die nodig zijn om de Staat van Groningen te kunnen uitbrengen deze gegevens verstrekken aan het consortium. Uiteraard kunnen de persoonsgegevens enkel worden verzameld en verwerkt voor zover dit noodzakelijk is ten behoeve van een goede uitvoering van de taken met betrekking tot de Staat van Groningen.

4.1.3 Uitvoeringsaspecten zorgplichten

De wettelijke taken en bevoegdheden met betrekking tot de schadeafhandeling en de versterkingsoperatie uit de worden niet uitgebreid en leiden niet tot nieuwe uitvoeringsgevolgen voor het IMG en de NCG. De haalbaarheid en effecten van deze taken en bevoegdheden zijn omschreven in Memorie van Toelichting van de TwG. De verwachting is niet dat dit wetsvoorstel effecten heeft op het gebied van personele capaciteit en werkprocessen. De monitoring in het kader van de Staat van Groningen, zal wel invloed hebben op de dataverzameling door deze partijen, omdat in de Staat van Groningen aandacht wordt besteed aan kwalitatieve aspecten van de uitvoering.

De uitvoering van de zorgplicht met betrekking tot brede welvaart en verduurzaming is afhankelijk van de specifieke invulling hiervan (in beleidsmaatregelen) in het uitvoeringsplan. Deze zorgplicht heeft mogelijk uitvoeringsconsequenties voor gemeenten in Groningen en Noord-Drenthe en de provincie Groningen, maar daarvan is op voorhand niet te bepalen welke dat zullen zijn. Bij de uitwerking van eventuele maatregelen zal het kabinet rekening houden met de uitvoeringsaspecten.

De zorgplicht met betrekking tot verduurzaming vloeit voort uit maatregel 28 en 29 uit Nij Begun. De subsidieregeling naar aanleiding van maatregel 29 wordt opgesteld en uitgevoerd door het Ministerie van BZK en de regionale overheden. Het doel van deze maatregel is dat alle woningen in de provincie Groningen en de gemeenten Aa en Hunze, Noordenveld en Tynaarlo in 2035 qua isolatie, ventilatie en kierdichting gereed zijn om van het aardgas af te gaan. De uitvoeringseffecten voor gemeenten worden beschreven in de toelichting op de betreffende ministeriële regeling. De wettelijke taken en bevoegdheden met betrekking tot de schadeafhandeling en de versterkingsoperatie uit de TwG worden niet uitgebreid en leiden niet tot nieuwe uitvoeringsgevolgen voor het IMG en de NCG. De haalbaarheid en effecten van deze taken

en bevoegdheden zijn omschreven in Memorie van Toelichting van de TwG. De verwachting is dus niet dat dit wetsvoorstel effecten heeft op het gebied van personele capaciteit en werkprocessen.

4.2 Daadwerkelijk herstel zonder onderzoek naar de schadeoorzaak

Dit wetsvoorstel vervangt een tijdelijke wettelijke basis die is gecreëerd in de Regeling TwG, voor zover de TwG onvoldoende grondslag bood voor de uitvoering van daadwerkelijk herstel zoals hiervoor beschreven. Deze wetwijziging heeft dan ook geen directe consequenties voor de uitvoering van de schadeafhandeling omdat het IMG deze werkwijze vooruitlopend op deze wetwijziging reeds toegepast.

Het IMG heeft ten tijde van de uitwerking van de maatregel uit Nij Begun een analyse gemaakt van de uitvoeringseffecten van deze vorm van schadeafhandeling. Deze effecten zijn in overleg met het ministerie van EZK verder uitgewerkt en betrokken bij de vormgeving van de maatregel en daaruit voortvloeiende werkwijze.³² Het IMG achtte de voorgestelde schademaatregel uit dit wetsvoorstel uitvoerbaar en onderschrijft de noodzaak van een verruiming van zijn wettelijke taken en bevoegdheden ten behoeve van een solide, toekomstbestendige wettelijke basis voor het uitvoeren van die taak. De uitvoeringstoets van het IMG wordt tijdens de internetconsultatie uitgevraagd.

Het IMG heeft voorafgaand aan de implementatie van de maatregel verder aangegeven dat de uitvoeringslasten en doorlooptijden in eerste instantie nog hoog zullen zijn, mede in verband met het aantal aanvragen dat is aangehouden in afwachting van de aangekondigde veranderingen in de schadeafhandeling. Het IMG voert de implementatie daarom gefaseerd uit en breidt de uitvoeringscapaciteit in termen van ICT, middelen en personeel uit. Verwacht wordt dat de relatieve uitvoeringskosten op termijn weer zullen dalen.³³

4.3 Collegiaal bestuur SodM

De voorgestelde aanpassing van de Mijnbouwwet is noodzakelijk om opvolging te geven aan de aanbevelingen van de parlementaire enquêtecommissie, door middel van uitvoering van maatregel 38 uit Nij Begun. Die maatregel houdt in dat SodM met de inrichting van een collegiaal bestuur een meerhoofdige in plaats van eenhoofdige leiding krijgt. De organisatiestructuur zal daarop moeten worden aangepast.

³² [Daadwerkelijk herstel van woningen uitgangspunt bij nieuwe aanpak schadeafhandeling \(schadedoormijnbouw.nl\)](#)

³³ [IMG-jaarverslag 2023: werk in uitvoering \(schadedoormijnbouw.nl\)](#)

5. Gevolgen en neveneffecten

5.1 Staat van Groningen

Een belangrijk beoogd effect van de wettelijke verankering van de Staat van Groningen is dat de navolgbaarheid van het beleid toeneemt, omdat in de toekomst op gestructureerde wijze de resultaten en effecten van de wettelijke taken ten aanzien van de schadeafhandeling, versterking en het inlossen van de ereschuld worden gemonitord. Dit wetsvoorstel verplicht het huidige kabinet en toekomstige kabinetten immers om jaarlijks verantwoording af te leggen over de 'generatielange aanpak' en het beleid waar nodig bij te sturen. Daaronder valt ook dat de verantwoordelijke bewindspersoon zijn collega-bewindspersonen in de Ministerraad kan vragen om maatregelen te nemen. Met de wettelijke verankering van de Staat van Groningen verbetert tevens de informatievoorziening over het gevoerde beleid en daarmee ook de informatiepositie van de Eerste en Tweede Kamer en andere partijen die betrokken zijn bij de (uitvoering van) het beleid.

5.1.1 Effect voor burgers en bedrijven

Bij de voorbereiding van dit wetsvoorstel is een inschatting gemaakt van de effecten die het voorstel heeft op burgers en bedrijven. Naar verwachting heeft dit wetsvoorstel niet of nauwelijks effect op de regeldruk. Het voorstel voorziet namelijk niet in regels die verplichtingen met zich meebrengen voor burgers en bedrijven. De verplichtingen hebben alleen betrekking op de overheid. Mogelijk kan een indirect effect van dit wetsvoorstel zijn dat bedrijven wordt gevraagd om informatie aan te leveren ten behoeve van onderzoek naar de resultaten en effecten van de economische agenda. Het gaat hier echter niet om een wettelijke verplichting tot het aanleveren van informatie. Effecten voor de regeldruk kunnen te zijner tijd ook uitgaan van de maatregelen die de minister treft naar aanleiding van de Staat van Groningen. Dat zijn geen directe lasten die uit dit wetsvoorstel voortvloeien, maar lasten die te zijner tijd bij de vaststelling van de individuele maatregelen (in het uitvoeringsplan) in beeld moeten worden gebracht en worden gewogen.

Los van regeldruk heeft het voorstel mogelijk effect op burgers in Groningen en Noord-Drenthe, omdat zij op verschillende wijzen betrokken zullen worden bij de Staat van Groningen. Ten eerste wordt bij het opstellen van het uitvoeringsplan een vertegenwoordiging van bewoners gehoord. Verder overlegt de verantwoordelijke met een vertegenwoordiging van bewoners over de resultaten in de Staat van Groningen. Hiervoor is gekozen vanwege het belang van brede betrokkenheid van bewoners bij het gesprek over de Staat van Groningen, zodat rekening kan worden gehouden met de wensen en verwachtingen van bewoners zelf. Er is geen sprake van een verplichting voor bewoners. Deelname aan overleggen is op vrijwillige basis. Het ligt daarnaast in de lijn der verwachting dat bewoners van het gaswinningsgebied bevroegd zullen worden in het kader van kwalitatief onderzoek voor de Staat van Groningen, bijvoorbeeld over hun tevredenheid over de schadeafhandeling en versterking en vertrouwen in de overheid. Ook hierbij gaat het niet om een verplichting.

5.1.2 Effect op bestuurlijke lasten medeoverheden

Dit wetsvoorstel richt zich op de verantwoordelijkheid van de minister om jaarlijks de Staat van Groningen aan het parlement toe te zenden en daarover met een schriftelijke reactie namens het kabinet verantwoording af te leggen. Waar het wetsvoorstel zich voornamelijk richt tot de minister, heeft het ook gevolgen voor de bestuurlijke lasten van medeoverheden. Deze lasten vloeien voornamelijk voort uit de in dit wetsvoorstel voorgestelde gesprekscyclus rondom de Staat van Groningen en de betrokkenheid van de medeoverheden bij het opstellen van het uitvoeringsplan. Het gaat om betrokkenheid van de gedeputeerde staten van de provincie Groningen, het college van burgemeesters en wethouders van de gemeenten in de provincies Groningen alsmede de gemeenten Tynaarlo, Noordenveld en Aa en Hunze in de provincie Drenthe en het dagelijks bestuur van de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's. Daarnaast zal een vertegenwoordiging namens deze partijen jaarlijks met het kabinet in gesprek treden over de resultaten van de Staat van Groningen. Bovendien vindt een voortgangsgesprek plaats met regionale bestuurders.

Er zijn geen lasten voorzien die verband houden met het toezicht op de naleving en met de handhaving, aangezien dit onderdeel is van de bestaande politieke verantwoording van het kabinet aan het parlement. Evenmin worden er lasten voorzien die voortvloeien uit de rechtsbescherming, afhandeling van bezwaarschriften of juridische procedures, aangezien met deze wet geen besluiten worden genomen waartegen beroep en bezwaar mogelijk is.

5.2 Daadwerkelijk schadeherstel zonder onderzoek naar de schadeoorzaak

Met het bieden van ruimte aan het IMG om, onder voorwaarden, zowel schade als veronderstelde schade te vergoeden zonder onderzoek naar de schadeoorzaak wordt een belangrijke en breed gedragen wens tot versoepeling van de schadeafhandeling mogelijk gemaakt.³⁴ Dit mede omdat bij een keuze voor daadwerkelijk herstel discussie over het al dan niet bestaan van causale verbanden tussen de aardbevingen en de schade niet meer aan de orde hoeft te zijn. Op basis van de eerste indicatieve gegevens zullen in ieder geval 1800 (van de ca. 13.000) bewoners (voorlopig) kiezen voor daadwerkelijk herstel.³⁵ De lastenverlichting die dit oplevert, is afhankelijk van de individuele schadezaak die kan variëren van één tot meer dan 100 scheuren per adres. Een gemiddelde inschatting van de tijdwinst voor de bewoner die zich niet meer hoeft te verdiepen in een schaderapport wordt gesteld op twee werkdagen (16 uur). Dit levert in ieder geval $1800 * 16 \text{ uur} * \text{€}17 = \text{€}489.600,-$ besparing op voor bewoners.³⁶

In deze 16 uur is inbegrepen dat schades die zich mogelijk de komende vijf jaar voordoen, kunnen worden meegenomen in één daadwerkelijk hersteltraject waardoor gedupeerden geen nieuwe aanvraag bij het IMG hoeven te doen, geen nieuw schaderapport ontvangen en zich dus ook niet in dit rapport hoeven te verdiepen. Aanvragers behouden naast de mogelijkheid van daadwerkelijk herstel de keuze voor een financiële vergoeding via de reeds bestaande maatwerkprocedure met onderzoek naar de schadeoorzaak. Natuurlijke personen kunnen in plaats daarvan ook een forfaitaire vergoeding aanvragen. De totale besparing aan regeldrukkosten is dan ook in hoge mate afhankelijk van het keuzegedrag van aanvragers en de mate waarin zij gebruik zullen maken van deze nieuwe mogelijkheid, hetgeen moet blijken uit de eerste ervaringscijfers, waarbij de ervaringen van de 1800 bewoners die deze voorlopige keuze hebben gemaakt een rol speelt. In algemene zin valt echter te verwachten dat met daadwerkelijk herstel de algemene verwachting is dat de regeldrukkosten voor aanvragers, die kiezen voor daadwerkelijk herstel, significant afnemen. Immers, in de schaderapporten wordt de causaliteit verondersteld waardoor er geen aanleiding meer is voor bewoners om het schaderapport op dit punt te betwisten door middel van het indienen van een zienswijze, een bezwaar- of beroepsprocedure. Op dit moment zijn voor ondernemingen geen cijfers beschikbaar; echter in lijn met bovenstaande redenering wordt ook voor hen een besparing verwacht.

³⁴ Zie ook Kamerstukken II 2022/23 35 561, nrs. 5 t/m 11 en nr. 17

³⁵ [Herstel schade tot € 60.000 start 1 juli \(schadedoormijnbouw.nl\)](#)

³⁶ Zie [Handboek Meting Regeldrukkosten](#)

6. Financiële gevolgen

6.1 Staat van Groningen

Koste wat kost en generatielange inzet

Jaarlijks worden bij de Voorjaarsnota, conform de reguliere begrotingscyclus, de ramingen voor de schadeafhandeling en versterkingsoperatie bijgesteld. De gevolgen voor de Rijksbegroting worden op Artikel 5 van de begrotingsstaten van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat inzichtelijk gemaakt. De benodigde middelen voor het uitvoeren van de schadeafhandeling en versterkingsoperatie worden beschikbaar gesteld aan de desbetreffende uitvoeringsinstanties. Dit wetsvoorstel legt vast dat de beschikbaarheid van financiële middelen geen beperking zal zijn voor de uitvoering van het schadeherstel, funderingsschadeherstel voor zover veroorzaakt door de gaswinning, en de versterkingsoperatie. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering en financiering van de versterkingsmaatregelen blijft bij de minister, net als de aansturing van de dagelijkse werkzaamheden van de NCG.

Met betrekking tot het inlossen van de ereschuld in het gaswinningsgebied is in de kabinetsreactie Nij Begun aangegeven dat het kabinet gedurende een periode van 30 jaar € 250 miljoen per jaar uittrekt voor verduurzaming en sociale- en economische ontwikkeling. De uitvoering hiervan zal niet enkel vanuit de begroting van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat plaatsvinden, maar ook vanuit andere departementale begrotingen. Zo zal de subsidieregeling voor verduurzaming door isolatie via de begroting van BZK tot uitvoering gebracht worden. Zodoende worden de gevolgen hiervan voor de Rijksbegroting op begrotingsstaten van de desbetreffende ministeries inzichtelijk gemaakt.

De beschikbare middelen voor de generatielange betrokkenheid zullen conform de bestaande systematiek met betrekking tot het toepassen van loon- en prijsbijstelling worden geïndexeerd, om te borgen dat het ook in de toekomst zal gaan om een substantiële investering in de mensen én de economie van Groningen en Noord-Drenthe. Dit wetsvoorstel doet geen afbreuk aan de parlementaire rechten op het gebied van de Rijksbegroting of de Comptabiliteitswet.

6.2 Daadwerkelijk schadeherstel zonder onderzoek naar de schadeoorzaak

Met het vergoeden van veronderstelde schade, zonder onderzoek naar de schadeoorzaak, biedt dit wetsvoorstel grond voor een ruimhartiger beleid ten aanzien van de schadeafhandeling dan voorheen. Waar ruimhartigheid in de TwG op dit moment begrensd wordt door beperkingen als gevolg van de koppeling aan het civiele aansprakelijkheidsrecht, biedt onderhavig wetsvoorstel meer ruimte om aan de gewenste ruimhartigheid invulling aan te geven, door versoepeling mogelijk te maken van de procedure die eigenaren met fysieke schade aan hun gebouw doorlopen. Hiermee valt eveneens een toename in de toekenning van vergoedingen te verwachten. Enerzijds omdat aanvullend op het herstel van schade in de zin van de TwG ook het herstel van veronderstelde schade wordt vergoed, anderzijds omdat gedupeerden die in het verleden hun schade niet hebben gemeld omdat zij de belastende procedure als een te hoge drempel ervoeren dat nu wel zullen doen. Daartegenover staat een verwachte besparing in de uitvoeringskosten per besluit van zowel de nieuwe schademaatregelen als de vaste vergoeding bij herhaalschade en daadwerkelijk herstel, ten opzichte van de bestaande maatwerkprocedure. Hoe bovengenoemde effecten zich tot elkaar zullen verhouden is mede afhankelijk van de mate waarin gedupeerden gebruik zullen maken van deze nieuwe mogelijkheden, hetgeen moet blijken uit de eerste ervaringscijfers.³⁷ Het IMG geeft ten tijde van publicatie van het jaarverslag over 2023 aan te verwachten dat representatieve financiële effecten van de nieuwe werkwijze (in termen van toegekende bedragen en uitvoeringskosten) vanaf 2025 duidelijk zullen worden en houdt er eveneens rekening mee dat dit 'een beeld oplevert van een lager bedrag aan uitvoeringskosten per uitgekeerde vergoeding'.³⁸

Kosten die verband houden met de schadeafhandeling door het IMG op basis van onderhavig wetsvoorstel kunnen op grond van artikel 15 van de TwG op de NAM worden geheven, voor zover deze kosten in verband staan met de bestrijding van de nadelige gevolgen van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van het winnen van gas uit het Groningenveld, of

³⁷ Kamerstukken II 2023/24, 33 529, nr. 1231

³⁸ [IMG-jaarverslag 2023: werk in uitvoering \(schadedoormijnbouw.nl\)](#)

van de gasopslag Norg of gasopslag Grijpskerk (artikel 15, eerste lid, onderdeel b). De verwachte kosten van de afhandeling van fysieke schade door het IMG en te verwachten ontvangsten uit het heffen van deze kosten op de NAM worden jaarlijks betrokken in de begrotingsstaten van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (XIII; beleidsartikel 5, Een veilig Groningen met perspectief).

6.3 Collegiaal bestuur SodM

De introductie van het collegiaal bestuur bij het SodM heeft geen financiële gevolgen.

7. Evaluatie

De Staat van Groningen biedt jaarlijks een overzicht aan de Staten-Generaal van de resultaten en de voortgang van het gevoerde beleid. Het monitoringsinstrument maakt inzichtelijk hoe het herstel van de gevolgen van de bodembeweging vordert en in hoeverre er sprake is van 'onwenselijke verschillen' in welvaart in vergelijking met andere delen van het land. Daarbij wordt ook inzicht geboden in de doeltreffendheid en de effecten van de TwG in de praktijk.

Aangezien de Staat van Groningen het gevoerde beleid jaarlijks monitort en evalueert, beoogt dit wetsvoorstel de evaluatiebepaling van de huidige TwG (artikel 20) te schrappen. Deze evaluatiebepaling schrijft namelijk voor dat de Staten-Generaal iedere twee jaar een verslag ontvangt over:

1. de doeltreffendheid en de effecten van de wet in de praktijk;
2. de noodzaak van het voortduren van de maatregelen waarin deze wet voorziet.

Dat de Staat van Groningen *jaarlijks* een overzicht biedt aan de Staten-Generaal van de resultaten en de voortgang van het gevoerde beleid, maakt deze evaluatiebepaling overbodig. Daarnaast bestaat er geen aanleiding meer om de noodzaak van het voortduren van de maatregelen waarin deze wet voorziet tweejaarlijks te evalueren. Dit wetsvoorstel legt immers juist vast dat de TwG geen tijdelijk karakter heeft. Aanvullend op de materiële onderdelen van dit wetsvoorstel, wordt het woord 'tijdelijk' uit de citeertitel van de TwG geschrapt, waarmee duidelijk wordt gemaakt dat de inzet van het kabinet aan de inwoners van het gaswinningsgebied in Groningen en Noord-Drenthe niet van tijdelijke aard is, maar een generatielang geborgd blijft.

8. Overgangsrecht en inwerkingtreding

Inwerkingtreding van dit wetsvoorstel is thans voorzien per 1 januari 2026.

9. Advies en consultatie

9.1 Staat van Groningen

9.1.1 Regionaal afstemmingsmoment

Bij de voorbereiding en uitwerking van dit wetsvoorstel zijn de gemeenteraden in de provincie Groningen, de gemeenteraden van de gemeenten Aa en Hunze, Noordenveld en Tynaarlo, de Provinciale Staten van de provincie Groningen (hierna: regionale volksvertegenwoordigers), het Groninger Gasberaad en de Groninger Bodem Beweging (hierna: de maatschappelijke organisaties), IMG, NCG, ACVG en SodM geconsulteerd. Zij hebben gereflecteerd op de hoofdlijnen van het wetsontwerp op basis van een hoofdlijnennotitie. De inbreng uit deze afstemmingsronde is als volgt meegenomen in dit wetsvoorstel:

Zorgplichten verduurzaming en brede welvaart

Volksvertegenwoordigers en maatschappelijke organisaties hebben erop gewezen dat het doel van het wetsvoorstel zou moeten zijn om de door het kabinet in Nij Begun toegezegde generatielange aanpak, met bijbehorende middelen, als wettelijke verplichting op te nemen. Er kan volgens de volksvertegenwoordigingen en maatschappelijke organisaties geen sprake zijn van vrijblijvendheid. Hieraan is opvolging gegeven door in dit wetsvoorstel de taken van de Minister ten aanzien van verduurzaming van woningen en brede welvaart als zorgplicht te formuleren. De zorgplicht is bovendien gekoppeld aan de taak om met een uitvoeringsplan bij te dragen aan het bereiken van concrete doelstellingen: woningen in de provincie Groningen en Noord-Drenthe worden gereed gemaakt om uiterlijk in 2035 qua isolatie van het aardgas af te gaan en de brede welvaart in elk van de gemeenten waar de aanpak op ziet, ontwikkelt zich uiterlijk in 2055 naar het landelijk gemiddelde. Het behalen van deze doelstellingen vraagt een gezamenlijke inzet van meerdere partijen. Zonder gemeenten en maatschappelijke partijen geen sociaal herstel, zonder bedrijven geen economische groei. Ten behoeve van het uitvoeringsplan zal het kabinet een sociale en economische agenda met de regionale overheden opstellen. Bij het opstellen van het uitvoeringsplan worden deze en andere relevante partijen tevens nauw betrokken.

Kwalitatieve aspecten van schadeafhandeling en versterking

De regionale volksvertegenwoordigers hebben tevens aangegeven dat de uitvoering van de schadeafhandeling en versterking meer moeten zijn dan de technisch juiste afhandeling van overheidstaken. De Regio stelt dat het er ook om gaat dat de overheid oog heeft voor de mensen en daar passend naar handelt als dat gerechtvaardigd is. Het kabinet onderschrijft dat, en heeft daarom in het wetsvoorstel opgenomen dat de Staat van Groningen onder meer een analyse moet bevatten in hoeverre de uitoefening van de taken en bevoegdheden door het IMG, heeft bijgedragen aan het op een ruimhartige wijze afhandelen van schademeldingen. Daarnaast legt het wetsvoorstel vast dat de Staat van Groningen een analyse bevat van kwalitatieve aspecten van de uitvoering van de versterkingsoperatie, zoals het bevorderen van ruimtelijke kwaliteit en sociale veiligheid.

Financiële bepalingen

De regionale volksvertegenwoordigers hebben verzocht om financiële bepalingen die zowel rechtdoen aan het budgetrecht van de Kamer als aan het langdurig commitment aan de regio. In de kabinetsreactie Nij Begun is aangegeven dat het kabinet van 2026 t/m 2055 € 250 miljoen per jaar wil uittrekken voor deze generatielange betrokkenheid, ten behoeve van verduurzaming, sociale- en economische ontwikkeling, in de gemeenten in de provincie Groningen, de gemeenten Aa en Hunze, Noordenveld en Tynaarlo. Dit wetsvoorstel legt vast dat hiertoe jaarlijks middelen worden opgenomen in de begrotingen van de betrokken ministeries. Het wetsvoorstel expliciteert tevens dat de beschikbaar gestelde middelen voor de generatielange betrokkenheid worden geïndexeerd conform de geldende indexatiesystematiek voor besluitvorming over loon- en prijsbijstelling. Zodoende wordt geborgd dat de investeringen die in Nij Begun zijn toegezegd ook in de toekomst een substantiële bijdrage zijn aan verduurzaming, sociale en economische ontwikkeling in Groningen en Noord-Drenthe.

Keuze voor indicatoren

De regionale volksvertegenwoordigers hebben verzocht om in de ontwerpwet op te nemen dat de Regio meebeslist over de vraag welke indicatoren niet jaarlijks geüpdatet worden. Om indicatoren voor de Staat van Groningen te selecteren, zijn de ambities en doelen die daaraan ten grondslag

liggen leidend. Deze (operationele) doelstellingen vloeien deels voort uit Nij Begun en uit de TwG. Voor zover deze doelstellingen nog niet expliciet zijn gemaakt, zal daar invulling aan worden gegeven. Het kabinet en de regionale overheden hebben samen kwartiermakers aangesteld om een sociale en economische agenda op te stellen waarin deze uitwerking wordt opgenomen. Deze agenda's vormen de basis voor het uitvoeringsplan waarin de Minister van EZK de tussentijdse doelen en streefwaarden vastlegt ten aanzien van de zorgplichten die met deze wet worden gecreëerd. Afhankelijk van de keuzes die men hierin maakt kunnen passende indicatoren worden gezocht. Het Rijk geeft daar dus samen met de regio invulling aan.

Monitoring gasopslagen

De gemeenteraad van de gemeente Westerkwartier heeft via een motie uitgesproken dat de gevolgen van de winning uit kleine gasvelden, het gebruik van de gasopslagen en de winning van zogenaamd kussengas in Westerkwartier bestuurlijke aandacht en monitoring van het Rijk vragen. Ten aanzien van het rapporteren over de uitvoering van de schadeafhandeling, legt dit wetsvoorstel vast dat de Staat van Groningen ten minste een beschrijving bevat van de kwalitatieve en kwantitatieve resultaten van de schadeafhandeling door het IMG (artikel 2 TwG). De monitoring ziet daarmee ook toe op de ontwikkelingen rondom de gasopslagen Norg en Grijpskerk, aangezien deze gebieden onderdeel uitmaken van het IMG-effectgebied. De kleine velden die geen onderdeel uitmaken van het IMG-effectgebied worden niet betrokken bij de monitoring in het kader van de Staat van Groningen.

Gesprek aangaan met maatschappelijke organisaties en bewoners over de Staat van Groningen

De maatschappelijke organisaties hebben erop gewezen dat betrokkenheid van bewoners en maatschappelijke organisaties van belang is bij de Staat van Groningen. Daarbij is het wenselijk aan te sluiten bij initiatieven voor burgerparticipatie die reeds bestaan, zoals bewonerspanels. Dit wetsvoorstel geeft daar invulling aan door vast te leggen dat ten behoeve van het opstellen van het uitvoeringsplan ten minste een vertegenwoordiging van de relevante maatschappelijke organisaties en bewoners uit de gemeenten van de provincie Groningen en de gemeenten Tynaarlo, Noordenveld en Aa en Hunze worden gehoord. De Minister en de Ministers die het aangaan zullen tevens jaarlijks met deze partijen in gesprek gaan over de resultaten van de Staat van Groningen.

9.2 Internetconsultatie wetsvoorstel

Van 17 juni 2024 t/m 10 september 2024 vindt internetconsultatie plaats. De voor de consultatie relevante stukken zullen door de Staatsecretaris van Mijnbouw bekendgemaakt worden op www.internetconsultatie.nl/wetsvoorstelpega. Eenieder heeft via internetconsultatie de gelegenheid om op de consultatieversie van het wetsvoorstel te reageren. Op basis van de reacties die binnenkomen, zal dit wetsvoorstel mogelijk worden aangepast.

9.3 Uitvoeringstoetsen

Parallel aan de interne tconsultatie van dit wetsvoorstel zullen uitvoeringstoetsen worden uitgevoerd door het IMG, de NCG, SodM en Adviescollege Toetsing en Regeldruk (hierna: ATR). De resultaten van deze toetsen kunnen leiden tot wijzigingen van het wetsvoorstel. Hoofdstuk 6 en 7 van dit wetsvoorstel gaan – vooruitlopend op de uitvoeringstoetsen – in op verwachte gevolgen en effecten van het voorstel.

9.4 Advies Autoriteit Persoonsgegevens

Naast de uitvoeringstoetsen zal de Autoriteit Persoonsgegevens parallel aan de internetconsultatie advies uitbrengen over de grondslag die dit wetsvoorstel biedt voor het gebruik en de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de Staat van Groningen.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel I, onderdeel B

Dit onderdeel voegt de taak voor het IMG inzake het onder voorwaarden afhandelen van schade zonder onderzoek naar de schadeoorzaak toe in artikel 2 van de TwG. Daarnaast brengt dit onderdeel specifiek voor die taak een wijziging aan in het toepasselijk kader uit het Burgerlijk Wetboek, zodat het IMG deze taak goed kan uitvoeren.

Artikel I, onderdeel C

Dit onderdeel beoogt artikel 9 van de TwG te wijzigen en ziet op de verplichtingen voor de minister van EZK die voortvloeien uit artikel 39, eerste lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen. Op grond hiervan moet elke vijf jaar een verslag aan beide Kamers der Staten-Generaal worden gezonden ten aanzien van de beoordeling van de doelmatigheid en doeltreffendheid van het functioneren van het IMG. Nu door middel van dit wetsvoorstel wordt verankerd dat jaarlijks de Staat van Groningen wordt uitgebracht, waarmee ook de schadeafhandeling en de uitvoering van de taken door het IMG jaarlijks tegen het licht zullen worden gehouden, ligt het niet langer in de rede om daar bovenop nog een vijfjaarlijkse evaluatie van het IMG op grond van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen uit te voeren. In artikel 9 van de TwG wordt derhalve artikel 39, eerste lid, van genoemde wet, buiten toepassing verklaard ten aanzien van het IMG.

Artikel I, onderdeel D

Dit onderdeel voorziet in een aanpassing aan artikel 13 TwG door aan artikel 13 een lid toe te voegen waarin wordt geregeld dat de beslistermijn van 12 weken na ontvangst van een deskundigenadvies wordt opgeschort in periodes waarin niet het Instituut, maar respectievelijk de aanvrager en de deskundige (opnieuw) 'aan zet is'.

Het gaat daarbij om twee periodes:

1. Na ontvangst van het deskundigenadvies stuurt het Instituut dat advies naar de aanvrager met het verzoek op basis hiervan een keuze te maken voor de wijze van afhandeling van de geconstateerde schade. Die keuze bestaat uit maximaal drie opties:
 - a. daadwerkelijk herstel van de schade waarbij verder niet meer wordt gekeken naar de relatie van die schade tot bodembeweging als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslagen Norg en Grijskerk (causaliteitstoets);
 - b. forfaitaire vergoeding;
 - c. een vergoeding van de schade waarbij wel nog wordt gekeken naar causaliteit (maatwerk).³⁹

Tevens kan het Instituut de aanvrager verzoeken om een zienswijze op het deskundigenadvies en nadere vragen stellen over die zienswijze. In deze periode is het dus aan de aanvrager om een reactie aan het Instituut te geven.

2. Indien de aanvrager kiest voor maatwerk, vraagt het Instituut om een aanvullend deskundigenadvies waarin de causaliteit van de schade wordt beoordeeld. In het eerste rapport ontbreekt die beoordeling omdat deze niet relevant is voor de vaste vergoeding of daadwerkelijk herstel. In deze periode is het dus aan de deskundige(n) om een nieuw advies uit te brengen.

Om respectievelijk de aanvrager en de deskundige(n) de ruimte te geven voor een afgewogen oordeel, ligt het voor de hand deze periodes niet mee te laten tellen voor de beslistermijn voor het Instituut. Als bijvoorbeeld een aanvrager een paar weken extra tijd wil voor het maken van een keuze of het geven van een zienswijze, kan dit met deze aanpassing. Daarbij kan ook meespelen dat de aanvrager gebruik wil maken van een adviseur, die op grond van artikel 13n vergoed wordt, en er enige tijd gemoeid kan zijn met het vinden van zo'n adviseur en het vervolgens betrekken van die adviseur bij de zienswijze. Indien de aanpassing niet zou worden doorgevoerd, zou het Instituut met (korte) reactietermijnen moeten werken voor de aanvrager (en eventueel diens

³⁹ Zie de brief van de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat aan de Tweede Kamer van 6 oktober 2023, Kamerstukken II 2023/24, 33529, nr. 1175.

adviseur)en de deskundige(n) om de beslistermijn van 12 weken te kunnen naleven. Dat zou niet in het belang zijn van de bewoner, nog los van de vraag of de termijn ook met dergelijke korte reactietermijnen haalbaar zou zijn. De keuzemogelijkheid en het aanvullend advies maken ook deel uit van een nieuwe manier van schadeafhandeling die ten tijde van de totstandkoming van artikel 13 nog niet bekend kon zijn, zodat de beslistermijn van 12 weken hier geen rekening mee hield. Om deze reden zijn de twee beschreven periodes als opschorting van de beslistermijn van 12 weken in artikel 13, eerste lid, onderdeel b, opgenomen in respectievelijk onderdeel a en onderdeel b van het voorgestelde nieuwe derde lid.

Het nieuwe vierde lid bepaalt de beslistermijn voor aanvragen voor een tegemoetkoming om schade duurzaam te herstellen en is qua systematiek vergelijkbaar met de voorgaande leden. Herstelmaatregelen in het kader van duurzaam herstel zijn ingrijpend en kunnen veel impact hebben op de aanvrager nu deze zien op de constructie van de woning. Het is belangrijk dat een aanvrager een weloverwogen keuze kan maken over zijn deelname aan duurzaam herstel. Bij verschillende stappen in het aanvraagproces treedt het Instituut daarom in overleg met de aanvrager om deze adequaat te informeren en de aanvrager in de gelegenheid te stellen om wensen aan te dragen ten aanzien van de uitvoering van de geadviseerde herstelmaatregelen. Deze wensen worden neergelegd in een Bewoners Eisen Specificatie (BES). Op basis van de uitkomsten van het onderzoek en de gesprekken met de aanvrager doet het Instituut een voorstel voor een tegemoetkoming en voor een herstelmaatregel, waarbij zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met de wensen van de aanvrager. Er wordt daarom uitgegaan van een termijn van 24 weken. Deze termijn is ook nodig voor het geven van uitleg, het voeren van gesprekken, het maken van afspraken en het verwerken van de wensen van de aanvrager. Daarnaast wordt een aanvrager meermaals in de gelegenheid gesteld om te reageren op documenten. Het ligt daarom voor de hand om de periode die de aanvrager nodig heeft voor zijn reactie niet mee te laten tellen voor de beslistermijn.

Artikel I, onderdelen E en F

Deze onderdelen betreffen redactionele aanpassingen naar aanleiding van de introductie van collegiaal bestuur voor SodM. De verwijzingen naar de inspecteur-generaal der mijnen worden aangepast naar een verwijzing naar het bestuur van SodM, zoals verankerd in artikel II van voorliggend wetsvoorstel.

Artikel I, onderdeel G

Door middel van dit onderdeel wordt een nieuw hoofdstuk aan de TwG toegevoegd waarin de bepalingen ten aanzien van de Staat van Groningen worden neergelegd. In het algemeen deel van de toelichting is reeds uitgebreid ingegaan op de zorgplichten op het gebied van brede welvaart en verduurzaming door isolatie en op het systeem rondom de Staat van Groningen. Hier wordt nog vermeld ten aanzien van de in artikel 13s, vierde lid, voorgestelde adviezen over de Staat van Groningen dat het bestuur van het Staatstoezicht op de mijnen, het Instituut en het Adviescollege, bedoeld in artikel 13c, ten behoeve van de reactie advies geven over de Staat van Groningen.

Artikel I, onderdeel H

In artikel 14 wordt het koste-wat-kost-principe vastgelegd voor de schadeafhandeling en de versterkingsoperatie. Daartoe wordt ten aanzien van de schadeafhandeling de bestaande bepaling met betrekking tot de financiële middelen die ter beschikking worden gesteld aan het IMG in het eerste lid van artikel 14 aangevuld door te bepalen dat dit geschiedt voor zo lang dat nodig is. Voorts wordt een tweede lid ingevoegd ten aanzien van de financiële middelen voor de versterkingsoperatie⁴⁰. Ook hiervoor geldt dat de benodigde middelen worden gereserveerd voor zo lang als dat nodig is. Er wordt bepaald dat de financiële middelen dienen ter uitvoering van de taken en bevoegdheden in hoofdstuk 5. Daarmee wordt gedoeld op alle taken en bevoegdheden voor de versterkingsoperatie, van de minister (in de praktijk de NCG als uitvoeringsorganisatie), het ACVG, SodM en de gemeenteraden van de betrokken gemeenten. Deze taken en bevoegdheden zijn alle gericht op het voorkomen dat de veiligheid wordt geschaad zoals dat in artikel 13ba als uitgangspunt voor de versterkingsoperatie is verankerd.

⁴⁰ Het budgetrecht van de Eerste en Tweede Kamer blijft onverkort van kracht.

Artikel I, onderdeel J

Voorgesteld wordt om artikel 20 van de TwG te schrappen. In dit artikel is thans de tweejaarlijkse evaluatie van de TwG geregeld. Deze bepaling hield onder andere verband met het beoogde tijdelijke karakter van deze speciale wet voor Groningen. Aangezien over de band van de Staat van Groningen nu jaarlijks zal worden gemonitord wat de stand van zaken is rondom Groningen en daarnaast het tijdelijke karakter van de TwG wordt beëindigd, is artikel 20 niet langer passend op deze nieuwe situatie en dient het derhalve te worden geschrapt.

Artikel I, onderdeel K

Dit onderdeel verandert de citeertitel van de TwG in de Wet Groningen om ook op deze manier de generatielange betrokkenheid bij Groningen tot uiting te brengen.

Artikel II

Via het voorgestelde artikel II van dit wetsvoorstel wordt de Mijnbouwwet op diverse plaatsen gewijzigd met het oog op de introductie van collegiaal bestuur bij SodM. De Mijnbouwwet richt zich ten behoeve van de uitoefening van de taken tot nu toe tot de inspecteur-generaal der mijnen. Met de introductie van een meerhoofdige leiding in de vorm van een collegiaal bestuur wordt voortaan aangesloten bij het bestuur van SodM zoals vastgelegd in het aangepaste artikel 126.

Artikel III

Door middel van dit artikel wordt bijlage 2 van de Algemene wet bestuursrecht in overeenstemming gebracht met de nieuwe citeertitel van de TwG: de wet Groningen.

Artikel IV

Het voorgestelde artikel IV van dit wetsvoorstel brengt de verwijzing naar de inspecteur-generaal der mijnen in de Rijkswet Onderzoeksraad voor veiligheid in overeenstemming met de wijzigingen in de Mijnbouwwet naar aanleiding van de introductie van collegiaal bestuur voor SodM.

Artikel V

Dit artikel regelt de inwerkingtreding van het wetsvoorstel. Dit moment wordt bij koninklijk besluit bepaald en kan voor de verschillende onderdelen verschillend worden vastgesteld. Op dit moment wordt inwerkingtreding van het wetsvoorstel voorzien per 1 januari 2026.